SULUK WALISANA I

SULUK "WALI – SANA"

Karangan Sunan Giri ke.II

Tahun Matahari : 1414

Tahun Bulan : Wawu 1450

Penyadur : Hardjawidjaja (di Batavia, 1848 – 1918)

Penerbit : Boekhandel : TAN KHOEN SWIE – Kediri
Tahun : 1938.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

A. Maolana Ibrahm, mlana dateng Cempa, kapundut mantu Sang Nata, puputra Raden Santri tuwin Raden Rahmat.
   1. Raden Santri, raden rahmat dan raden Ngalimburerah (wayah Cempat) anis, sumedya ngajawi, nunut nangkoda; dumugi ing Kamboja palwa kerem, daruna saking cidraning nangkoda, mila kabalabak. Raden titiga angsal pinulunging suksma, saged nglajengaken lampah. Mawi Sekar.
   2. Mampir Palembang, marengi mentas lairipun raden Patah. Laju mring Majapahit, sowan Sang Nata, ingaturan santun Agami Islam. Raden tiga kakramakaken. Laju kinen dudunung ing Surabaya. Mawi sekar.

B. Cariyosipun para Molana ingkang sami Ngajawi (Gancaran) tuwin piwulangipun Arya Damar dateng Raden Patah, bab ngelmi karajan, Mawi Sekar.
   1. Pamejangipun maolana Iskak dateng Raden Satmata, mitedahaken dununging Pangeran, Allah, Mochamad, Asma pitu cundukipun kaliyan pakarti. Mawi Sekar.
   2. Pangeran Kalipah maguru Sunan Ngampel, bab dununging Pangeran (Kawula Gusti) tuwin wijanging ngelmi. Mawi sekar.

3. Seh Melaya kawejang Sunan Gunungjati, wijanging singir, guru ingkang pantes ginuron Kangjeng Nabi Kilir, ingupaya sarwi nungkupuja, sigra winejang sajatining kasunyatan. Mawi Sekar.
4. Seh Lemahbang puruita Sunan Giri, datan winejang, mancala warni cacing kalung, saged midhanget saliring wejangan, sigra ngedegaken paguroning ngelmi chak, dadya ngantos babantahan kaliyan para wali wau, sami medar ngelmi pipingitan. Mawi sekar.

C. Jumenengipun Nata Sunan Giri, dadya prang lawan punggawa Majapahit. Gancaran.
   1. Para Wali ngedegaken Masjid ing Demak sami kait ambedah Majapahit. Raden Patah kajumenengaken Sultan. Gancaran.
   2. Asal usulipun Ki Ageng Sela. Panyepengipun baledeg, tuwin anggening mundut garwaning dalang ingkang sulistyeng warni, inggih punika pun Kiyai Bicak. Gancaran.

D. Pangeran Panggung Anggelar ngelmi Kakekat, kadangu Sultan Bintara bab wijanging slat, nganasirin Gusti, roh tuwin kawula. Nalika Sang Pangeran arsa kabesmi, kalangenanipun sagawon nami Iman lan Tokit ngrumiyini manjing patumangan. Buburon wonten salebeting latu datan geseng. Sigra Sang Pangeran manjing dahana, nganggit serat Suluk Malangsumirang. Sekar dhandhanggula.
   1. Para Wali sami nyuraos maksuding serat suluk Malangsumirang, kacundukkaken suraosing ngelmi warni-warni, tuwin nganggit petang-petang, sekar macapat samaksudipun. Mawi sekar.
   2. Kawontenaning para Nabi panganggitipun kitab-kitab, wijanging sastra Arab dumunung ing jasad. Mawi Sekar.
   3. Pejahipun Seh Sitijenar, sapatrap pangukuding raga nalika pinejahan. Mawi sekar.

E. Buyut Paningrat kamantu Prabu Brawijaya, gadhah putu nama Djaka Sengara, suwita mring Demak katarimah. Gancaran.
   1. Kyai Ageng Pengging, anggening badhe nurunaken Nata. Gancaran.
   2. Wejangipun Kiyai Kebokenanga dateng Pak Kadim, bab saraosing ngelmi kasampurnan. Mawi sekar.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

PUPUH I
S I N O M

1. │Rinumpaka roning kamal │ lwir winidyan mamarsoedi │ wuryaning ruwiya tama │ sanityasa analesih │ ngraweri warteng nguni │ karasikaning kikidoeng │ mrih kretarta ring gita │ mitrarja kang sumudyapti │ nenggih mas Harjawijaya Batavia│
2. │Rumesep ngingsep carita │ gancaring kang para Wali │ mamarah nata agama │ mangka pandaming dumadi │ nguni kang angadani │ angrengga yogyaning laku │ Jeng Sunan Giri Pura │ kang jumeneng kaping kalih │ pan kinarya lantaraning pralampita│
3. │Lumantasing kasunyatan │ tumatar marta martani │ sumawabing pangastawa │ sang parasdya mamarsoedi │ ngalap mangulap ngelmi │ sakadaring dadya tuduh │ lamun kabul kabuka │ kinarilaning Hyang Widhi │ sinung ilham kena kinarya dadama│
4. │Mangka lajering carita │ Sang Seh Molana Ibrahim │ Pandita ing tanah Arab │ maksuding agama suci │ geng ngibadah ing Widhi │ prastawa saliring kawruh │ ambek santa santosa │ parimarma ing kaswasih │ mula-mula tatalering Waliyolah│
5. │Kasembuh lebet kalaban │ kamin kamun manluluri │ saking Kangjeng Rasul ‘Ullah │ pasti mustikaning bumi │ panutaning dumadi │ nartani titah sadarum │ sinuhun puji puja │ seisning rat pangastuti │ pan kinarya baku baboning bawana│
6. │Ri mangkana kacarita │ Sang Seh Molana Ibrahim │ duk lagya andon lelana │ mesu amamasuh budi │ prapteng Cempa nagari │ sarju harjaning praja gung │ angasokken sasira │ dadya kondanging pawarti │ lamun wonten Maulana trah Rasul ‘Ullah│
7. │Sidik jatmika sembada │ cahya dumilah nelahi │ mratandani trahing wirya │ tan antara kapiyarsi │ pramudyaning nagari │ neggih Maha prabu agung │ jujuluk raja Kijan │ kanungrahan amarengi │ Seh Ibrahim tinimbalan ing ngarsendra│
8. │Kinarenaning wardaya │ samana ingambil siwi │ mring raja Kijan ing Cempa │ datan seh ing sari ratri │ saya tumaneming sih │ wasana ingambil mantu │ daup lan putrinira │ warnane ayu linuwih │ apenengeran Dyah Siti Asmara│
9. │Lestari apalakrama │ raket sih-sinisihan kalih │ tan ana sangsayanira │ ing ngantara lami-lami │ apatutan kakalih │ priya samya bagus-bagus │ cahya pinda sasangka │ pan sampun sinung wawangi │ mring kang rama rahadyan Santri wastanya│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

10. |Kang anem rahaden Rahmat | wau ta satriya kalih | pinundut putra ing eyang | mangka asrining djo puri | kasembuh amarengi | putranira Sang nga Prabu | Cempa Narpa taruna | Garwanira anggarbini | prapteng mangsa mbabar putra miyos priya|
11. |Nulya pinundut ing ngeyang | sampun sinungan wewangi | dyan Ngalim Abu Urerah | kinadangken wayah kalih | katri dinarmi-darmi | ungunganira ingugung | wusnya samya diwasa | sinrahken ing Seh Ibrahim | katri kinen mumulang Agama mulya|
12. |Ri sampuning kasembadan | maksuding agama suci | katam sarahsaning kitab | wegig widagdeng pambudi | Ngalim mangulah ngelmi | pantokaninditan putus | rinaja raja putra | karem andoning ngasepi | duk samana antuk warta babaratan|
13. |Lamun prameswarinira | Narendra ing Majaphit | punika kaprenah uwa | kadanging ibu sayekti | dadya satriya kalih | kait rembag sabiyantu | lan ari naking sanak | Dyan Ngalim Aburerahi | atitinja mring uwa mangestu pada|
14. |Ri sampuning abipraja | budalan saking nagari | mentare tanpa pawarta | mring rama ibu dennya nis | prapteng tembing jaladri | sira wong agung katelu | mangu-mangu ing lampah | dening kalangan jaladri | sanalika ruwet kaworan sungkawa|
15. |Pra samya mangenggar-enggar | sasamben angudi budi | raryan ing tembinging parang | tandya waspadaning pangaksi | palwa layar lumaris | punika nangkoda agung | amot barang dagangan | gramen saking liyan nagri | dasar sedya bebara mring nagri Cempa|
16. |Suka wong agung katiga | prataning kang palwa grami | cipta sedya kasembadan | dennya ngajap angajawi | tan antara wus prapti | giyotaning nangkoda gung | merak raden katiga | naut jangkar ngimbir-ngimbir | wus antara ngudal daganganira|
17. |Telas sajroning baita | wus anedeng masa katri | sira rahaden katiga | samya manjing jroning keci | kang tunggu langkung ajrih | anaruwe ya kang rawuh | kening labeting wirya | wong agung katiga angling | eh ta juru palwa payo lakokena|
18. |Mring laladan Tanah Jawa | ki juru umatur aris | duh angger raden katiga | pun patik kalangkung ajrih | sarehning tiyang alit | yogi sumene rumuhun | datengireng juragan | kawula darmi nglampahi | janji sampun leganing rembag sumangga|
19. |Ngandika rahaden Rahmat | apa suwe aneng ngriki | nggone ambebara dagang | juru palwa matur aris | prasasat amung mampir | pendak dinten nuli laju | wangsul lampah baita | njajah liyan praja malih | abebaton mangesti ing bati katah|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

20. │Wau ta rahaden Rahmat │ matur ing dyan Santri Ngali │ paran sakecaning rembag │ punapa inggih ngantosi │ kang raka ngandika ris │ becik asareh rumuhun │ aja anganiaya │ diksura akarya nistip │ kudu nganggo tebah tembung krana lila│
21. │Maring kang darbe baita │ supaya lestari │ sumambung Ngalimburerah │ leres ing karsa sayekti │ nadyan alampah sandi │ sampun akarya rubiru │ eruning sama-sama │ sawuwi singidan dingin │ Raden Rahmat │ jumurung rembaging kadang│
22. │Katiga minta aksama │ denira angreribedi │ dumunung sajroning palwa │ ki juru suka ing kapti │ dupi wus pendak ari │ ki juragan prapta gupuh │ ngirid barang dagangan │ ki juru palwa wawarti │ jroning palwa kanggonan satriya tiga│
23. │Sedya mring Tanah Jawa │ dereng dangu dennya warti │ kasaru raden katiga │ lajeng mijil amanggihi │ samya tata linggih │ ki juragan dahat ndeku │ wrin pasang semunira │ lamun tedaking linuwih │ wus kacipta yen satriya di ing Cempa│
24. │Dyan Santri Ngali ngandika │ Kyai praptaningsun iki │ manawa padha karenan │ ingsun arsa angribedi │ dapur anumpal keli │ nunut lakuning parau │ tekakna bumi Jawa │ ki juragan duk miyarsi │ sanalika kingkin kalingkungen ing tyas│

PUPUH II
ASMARANDANA

1. │Ki Juragan matur aris │ duh Raden nuwun aksama │ pun patik atur pawartos │ kawula mboten katenta │ mopo sareh andika │ kauningana pukulun │ menggah lampahing baita│
2. │Badhe lajeng dateng Mesir │ yen kampir mring Tanah Jawa │ punika dapur anjengkleng │ prasasat wangsuling lampah │ Dyan Santri Ngali engah │ ngrarapu ing kadangipun │ yayi karo narimaa│
3. │Durung kapareng ing Widhi │ katuju tanjaning seja │ becik sareh salintire │ lantaran karana Allah │ matur rahaden Rahmat │ ngayubagyeng kadang sepuh │ myang raden Ngalimburerah│
4. │Ya ta radyan Santri Ngali │ ngadika mring juragan │ kaki yen temen kaleke │ sayekti ingsun narima │ mung jumurung pudyarja │ lestarining lampah laut │ nanging yen nora sanyata│
5. │Papajarira ing mami │ yekti Allah paring tanda │ mengko ana wahanane │ ri sampunira mangkana │ sira kyai juragan │ dagangan kamot ing prau │ wusing samekta amangkat│

6. |Narik jangkar layar rakit | palwa tan saged lumampah | angin tan ana kendate | wau ta kyai juragan | langkung prihatinira | kendeling punang parau | wus acipta ing wardaya|
7. |Yen alading raden katri | kinamandaka ing warta | wasana nedya ngalap sor | mituruti ing sakarsa | nadyan tuna ing lampah | sedya akarya tutulung | supadya dadya kasidan|
8. |Lampahing palweng jaladri | ri sampunira mangkana | ki juragan mudun alon | marek rahaden katiga | depe-depe dedepa | anor raga nembah matur | duh-duh sirahing nastapa|
9. |Sewu nuwun pangaksami | lepata ing ngila-ila | tulah sarik kawulane | kamipurun dora cara | ngetung petang pituna | mburu untung bade kontung | baita tan saged kentar|
10. |Baya bade sotal satil | amet bati angalentar | tan ababar panimbale yen jenek aneng satanah | daganganing sudagar | upami getuk macucuk | kemba ngabar tan kajambar|
11. |Ing mangke angger pun patik | sumanggem karsa paduka | ulun sagah ndatengake | denyarsa tindak ngajawa | suwawi manjing palwa | raden katiga jumurung | kanti paring pangaksama|
12. |Wus kerit munggah ing keci | munggwing pajangan talundag | juragan dahat ajrihe | manggen kapara ing ngandap | matur sumanggeng karsa | dagangan amba sadarum | bilih wonten kang kinarsan|
13. |Ingkang peni raja peni | mas sosotya nawaretna | kawula dateng cumaos | ngandika raden katiga | banget ing panarima | eklasing sih kadarmanmu | nanging dudu kang soen sedya|
14. |Iya ingsun nora luwih | muji bisa slameting | nggonira gaota gede | Allah sipat kamurahan | asih asamak basar | yen temen-temen tinemu | kataman utamanira|
15. |Taberia gawe becik | maring wong kang kasusahan | yekti gedhe ganjarane | pujine nenarik begja | nggampangaken pangarah | sumuyuning reh rahayu | alestari istingarah|
16. |Ki Juragan duk miarsi | sabdaning raden katiga | teka tumunjem driyane | sangsaya jrih sungkemira | keneng jemparing sabda | rumasuk sarahsanipun | rubed-rubeda kababad|
17. |Daya atutira aris | sira kiyai juragan | doeh angger-angger rahaden | mugi ulun awignya-a | nganggo wasita tama | katamana ing pangestu | astuti santa-santosa|
18. |Boten langkung ulun mangkin | deksura tadah deduka | mugi den sajarwa jatos | sinten paduka punika | dene maksih taruna | mumpuni ambek dibya nung | sinung mangunah karamat|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

19. │Nabda raden Santri Ngali │ eh kaki kawruhanira │ ingsun iki satuhune │ wutah getih nagri Cempa │ kang wayah rajeng Kijan │ iku taler saking ibu │ sudarmengsun saking Arab│
20. │Aran Molana Ibrahim │ tedaking Jeng Rasul 'Ullah,│ dyan Rahmat kadang-ngong anom │ tunggal saibu sarama │ dene Ngalim Burerah │ iku iya ariningsun │ pernah kadang naking sanak│
21. │Iya saking Ibu rami │ padha wutah getih Cempa │ wus manjing kadang saeros │ karana pinundut putra │ jeng Eyang rajeng Cempa │ tutur ngong samono iku │ ajwa kabwawareng katah│
22. │Awit lunganingsun iki │ nilipaken wong sapraja │ nedya laku angaloyong │ marmane sira den bisa │ amot wadi sinuksma │ lawan aja dangu-dangu │ palwa nuli angkatena│
23. │Ki juragan duk miyarsi │ sabdaning risang pinudya │ sidakep dangu anjomblong │ marek sarya ngestupada │ alon ing aturira │ lamun makaten pukulun │ sang kalih Gustikawula│
24. │Amba tiyang nagri Mesir │ wasta juragan Duljalal │ mangke kang ingimanake │ tiyang ing Mesir sadaya │ A gami Rasullullah │ mangka tuan tedakipun │ gusti panutaning jagat│
25. │Pantes ulun aji-aji │ anembah boten ical │ labet sawabing pepujan │ awal tumekeng akerat │ pinunjung-punjung panjang │ raden malih ngandika rum │ wus aja kadawa-dawa│
26. │Payo umangkat tumuli │ ki juragan tur sandika │ undang sakarerehane │ tanggap para juru palwa │ wusnya samekta mangkat │ palwa keras lampahipun │ antuk angin sawatara│
27. │Ri mangkana palwa prapti │ laladan tanah Kamboja │ ki juragan sedya reren │ angeberaken dagangan │ wus wantuning sudagar │ lali melik katungkul │ angilingi kabecikan│
28. │Ki juragan matur aris │ duh raden sirahing tapa │ alim paduka kemawon │ kawula badhe tumimbal │ kendel tanah Kamboja │ wit nggening juragan agung │ pados barang sade barang│
29. │Raden Santri anauri │ jangji nora pati lawas │ ingsun ya anjurungake │ apa ing sakarepira │ sayekti tan suwala │ kadar ingsun wong anunut │ anumpal keli kewala │
30. │Ki juragan matur malih │ duh angger dereng kantenan │ pan sampun pandamelane │ juragan asaba paran │ nglaya ing tanah-tanah │ pan dereng kenging kabestu │ enggal lamine ing lampah│
31. │Yen paduka drenging galih │ inggih paringa prabeya │ ingkang dados imbalane │ supados tan kapitunan │ denira dagang layar │ yen tan makaten saestu │ prelu meleng kajeng kula │

32. |Pados keuntungan dingin | sampun tuna beberahan | saget cucuk kangelane | wau ta duk amiarsa | sira raddyan ketiga | laju jumurung sakayun | nanging ngemu rengating tyas|
33. |Rumaos yen den cidrani | pinakewuh puwa-puwa | karenanira pralente | ri sampunira mangkana | baita lajeng mangkat | kinerasken lampahipun | sedya mring tanah Kamboja|
34. |Wau ta rahaden ka-tri | tansah sungkawa ing driya | dennya kacuwan sedyane | kalawun-lawun neng paran | anut rehing juragan | Wonten dendaning Hyang Agung | dumunung mring ki nangkoda|
35. |Palwa sinerang ing angin | remuk kebentus ing karang | ki juragan sarowange | kalawan dagangannira | sirna kaleban toya | sira rahadyan tetelu | parmaning Allah raharja|
36. |Rinaksa dereng nging pasti | katiga wis munggwing darat | neng luhuring parang sigrong | tan pegat maca istifar | yayah kadi nupena | para juragan gung-agung | ing Kamboja sami prapta|
37. |Sedyararsa amitulungi | mring kang kasrang kasangsaran | nanging tan ana pikoleh | dangu awa pandulune | yen ing palwa pungkuran | wonten wong anom tetelu | nulya samya pinaranan|
38. |Baita kerem ing warih | nulya sami pinurugan | maring wong Kamboja kabeh | sira rahaden katiga | binakta maring wisma | panganggepe atetulung | mupu papa kawlas arsa|
39. |Tinanya purwaning nguni | denya nyandang kasangsaran | palwa ngantos kabilaen | saure reden katiga | sinandi ing wacana | yekti tibaning bebendu | pan saking karsaning Allah|
40. |Sang parasdya tanya malih | pundi asale ing tanah | andika dagang anembe | wontening tanah Kamboja | dereng septa kulina | sang kaswasih lan umatur | saking nagari ing Cempa|
41. |Sedya marang tanah Jawi | amartuwi pra sanakan | inggih ngiras maro gawe | angumbara dagang layar | dateng ing tanah-tanah | ngeres kamiwlasen ndulu | pra nangkoda ing Kamboja|
42. |Tinanya namanireki | katiga sajarweng nama | ananging sandi trah ngisor | rembaging para nangkoda | bade angsung pawarta | maring panggenanipun | karananing kasangsaran|
43. |Sedeng arerem rumiyin | sang kawlas arsa katiga | mumulya sapakolihe | wusnya saharju ing rmbag | sanggyaning daneswara | rerem rahaden tetelu | tansa andandang wigena|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

PUPUH III
DHANDHANGGULA

1. │Enengena kang lagya kaswasih │ sira wau wong agung katiga │ pinupu juragan gedhe │ kinarenan ing kayun │ jinurungan sakapti-kapti .│ Warnanen nagri Cempa │ ing samurcanipun │ neggih rahaden titiga │ tama ibu myang eyang dahat rudatin │ katongton kararantan│
2. │Dupi sampun ing antara ari │ amiyarsa warta pabaratan │ saking nangkoda liyane │ yen wonten palwa remuk │ anrajang parang ing tembing │ tanah angri Kamboja │ kang nunggang sadarum │ myang daganganira samya │ kang ngarobah alus-alus bangsa peni │ sirna tanpa kukupan│
3. │Raden Katri gya anumpal keli │ anut palwa ning nagkoda dagang │ kang keneng sangsara gedhe │ nanging maksih rahayu │ aneng tanah Kamboja katri │ samya tinawan karang │ dene sedyanipun │ samyarssa mring tanah Jawa │ alelana ngiras titinto maruwi │ karaharjaning uwa│
4. │Gugup lajeng anduta Sang Aji │ angulari ing wayah titiga │ amawa palwa ge-age │ yen kapanggih rahayu │ para raja satriya katri │ gya kinen anglajarna │ lenging sedyanipun baita cundaka mangkat │ ing laut tan lalu lantas antuk angin │ enggalireng carita│
5. │Raden katri pan sampun kapanggih │ aneng tanah laladan Kamboja │ samya sukeng wardayane │ kasembadaning kayun │ lajeng samya mingah ing Keci │ sagung para juragan │ sumuyun pudya ju │ sidaning lampah samodra │ sang parasdya tumanem kataman ing sih │ sinaman panarima│
6. │Wusing layar lepas antuk angin │ kang tinilar wong tanah Kamboja │ mangu tyas gegetun kabeh │ sem kasengsem kadulu │ ing suwarnanira sang katri │ lir koncatan sosotya │ saking dereng tutug │ mareng karenaning prana │ kapugutan ing sih sahe sang kaswasih │ susah mangado lesah│
7. │Kang alayar samana wus prapti │ laladaning tanah ing Palembang │ wong agung katiga leren │ angreremaken laku │ lan miyarsa kaburing warti │ yen pangagenging Plembang │ maksih kadangipun │ gendheng ceneng saking uwa │ neggih Prabu Brawijaya kang manceri │ anama Arya Damar│
8. │Saking ni endang Sasmitapuri │ pangrembene Sang Sri Brawijaya │ marma mampir amartinjo │ ing karaharjanipun │ palwa kendel rahaden katri │ tedak saking baita │ darat lampahipun │ Warnanen

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

Sang Arya Damar | Duk samana garwanira amarengi | ambabar mijil priya|

9. |Inanira sakalangkung pekik | pan andatengaken gara-gara | pratanda geng darajate | geter-geter gumuntur | oreg bome agonjang-ganjing | warsa dres salah masa | aprahara ribut | lindu ping pitu sadina | brahalane wong Palembang bosah-basih | ajur sawalang-walang|
10. |Tidem dedet tandaning dumadi | kekes tis-tis marmaring wardaya | dupi tan antara suwe | gara-gara goregung | surut sirep pareng berasih | sumilak katon padang | tan antara dangu | wonten cahya diwangkara | comalorot gumilang-gilang nelahi | saking ing Ngantariksa|
11. |Ngalad-alad gengira sawukir | jabang bayi ingkang kadawahan | martani sarirane | sirnaning cahya luhung | wus sumrambah ing jabang bayi | rame bae duk umulat | langkung suka ngungun | Ya ta wau Arya Damar | tyas karenan kasok lumunturing kang sih | kadya putra priyangga|
12. |Jabang bayi wus sinung wawangi | dening kang rama sang Arya Damar | Raden Prabu pane ngrane | wong padesan sadarum | agung alit miwah jalwetri | prapta angsung bibingah ing sakadaripun | myang pupudya pangastawa | tan antara wonten wadya tur udani | kalamun katamiyan|
13. |Janma katri warnane apekik | semunipun darahing ngawirya | ngalim-alim busanane | Sang Ayra Damar gupuh | lajeng angacarani | wring wong agung katiga | gya satata lungguh | Wusnya rerem sawatara | Arya Damar sumungsung pambagya manis | duh sang tigas kawuryan|
14. |Katri sinten sinambating wangi | lan ing pundi asal sangkanira | paran kang dados sedyane | kasdu asih martamu | sang katiga sandi ing warti | ngaken santri ngumbara | bebara sapurug | sasambenan dagang layar | lenging sedya samyarsa mring tanah Jawi | kawentar kartaharja|
15. |Prateng laladan Palembang ngriki | dumadakan kumesdu Parasdya | amartamu tepang sae | kasembuh amirungu | mangkya mentas adarbe siwi | tor pashaning Allah | tembe dadya baku | papanutaning agama | Arya Damar suka denira miyarsi | sabdaning tamunira|

16. │Dene kawangwang kalamun sidik │ sang katiga waskiteng wacana │ sangsaya ageng urmate │ Sang Arya Damar gupuh │ animbali garwanireki │ Sang raja putri cina │ tan adangu rawuh │ Sang Arya alon ngandika │ anuwuna sabdonga tamu kang prapti │ semune Aoliya│
17. │Retna Subanci lajeng mangarsi │ sung pambagya raharjaning lampah │ tanggap ingkang sinaruwe │ tangkis wacana arum │ sapraptane samya basuki │ kesdu amawong mitra │ Sang retna anuhun │ Ya ta ri sang Arya Damar │ anrahaken putra ingkang mentas lair │ sinuyuna pudyardja│
18. │Wong agung katiga ananggapi │ gantya-gantya mangku raden putra │ sinebul-sebul embune │ karenan tyas andulu │ ing warnane rahaden bayi │ pan wong agung katiga │ ngempek ngambil sunu │ ramebu kalangkung suka │ lan pra tamu manjing pawong mitra jati │ dahat pangupabogya│
19. │Arya Damar pinrih anunggil │ anetepi ing agama Islam │ datan lenggana sapaken │ kalawan garwanipun │ sampun anut nunggil agami │ dalah sawadya bala │ sadaya samya nut │ pangrehe ri sang datengan │ pan inganggep guru awal tekeng ngakir │ sumungku sungkemira. │
20. │Ri sampuning dyan Arya sarimbit │ manjing Islam putra raden Prabu │ winewahan ing arane │ mring Raden Rahmat wau │ neggih Raden Patah wawangi │ Radyan Santri Ngali nulya │ maringi jujuluk apaparab Raden Kasan │ Raden Ngalim Abuurerah amaringi │ Rahaden Yusup nama│
21. │Arya Damar sagarwa naidi │ ngayubagya yogyaning katiga │ dumadya pangastawane │ wasiat akarya yu │ Ri sampuning ngatara ari │ pamit ri sang katiga │ andugyakken kayun │ denyarsa mring tanah Jawa │ Arya Damar sagarwa dahat mbondeti │ rehning dereng ngalama│
22. │Dereng dugi den-nya karenan sih │ sang katiga tan kena ingampah │ dadya samya jurungake │ kapra sidaning laku │ nulya budal wong agung katri │ Arya Damar sawadya │ nguntapaken ing guru │ umiring maring muara │ pan wong agung katri lajeng nitih keci │ minta mit para siswa│
23. │Arya Damar sawadya njurungi │ ri sampuning samekta umangkat │ palwa ambabar layare │ kang kari kapirangu │ yayah kadi kapugutan sih │ sae lan gurunira │ cipta dereng tutug │ pangungseding kawruh byakta │ kawarna-a lampahe wong agung katri │ palwa ntuk angin keras│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

24. │Sampun prapta laladan jaladri │ paminggiring tanah pulo Jawa │ ingandegaken lakune │ dahat antara dangu │ minggah darat wong agung katri │ palwa wangsul alayar │ rehning wosing parlu │ Warnanen raden katiga │ sapraptane nagari ing Majapahit │ njujug ing kapatiyan│
25. │Amarengi ing ari Respati │ pinaggihan patih Gajahmada │ tinanya sangkan prenahe │ myang aran sedyanipun │ nembe prapta ing Majapahit │ wau Raden katiga │ prasaja ing atur │ sedya ran sangkaning prenah │ patih Gajahmada suka duk miyarsi │ gya sowan manjing pura│
26. │Prapteng byantarendra matur aris │ duh pukulun, ulun tur uninga │ wonten tyang prapta anembe │ katri taruna bagus │ pangaken ing ulun takeni │ saking nagari Cempa │ tuturutanipun │ kang wayah ing raja Kijan │ pulunannya prameswari Dwarawati │ talering asal silah│
27. │Kang satunggal sri muda manceri │ apenengeran Dyan Ngalimburerah │ dene kang kalih putrane │ dyah Siti Asmareku │ kang asepuh Dyan Santri Ngali │ kang anem Raden Rahmat │ Wau ta Sang Prabu │ suka sami miyarsanya │ myang kang rayi prameswari Dwarawati │ praptaning pra taruna│

PUPUH IV
S I N O M

1. │Sakala nuduh parekan │ lajeng kinen animbali │ para pulunan katiga │ duta tur sembah gya mijil │ tan dangu sampun kerid │ sira wong agung katelu │ mring dalem datulaya │ prapta byantareng narpati │ asadepok dahat ngoraken │
2. │Tan dya mangsah ngaraspada │ gantya-gantya angramuhi │ Sang ngaprabu Brawijaya │ myang garwa sang prameswari │ tyas karenan mangaksi │ warnaning pulunanipun │ nimbali para putra │ samya kinen amanggih │ kadangira naking sanak nembe prapta│
3. │Para Putra Gurawalan │ marek ngarsaning rama Ji │ dupi sareh sawatara │ Sri narendra sung pambagi │ karaharjane sang katri │ miwah karaharjanipun │ marsepuh myang pra warga │ kang aneng Cempa Nagari │ turing putra katiga suka narima│
4. │Kasembuh lunturing sabda │ prameswari dwarawati │ rumaket narik katresnan │ myang kadang sepuh jawestri │ sengsem rumesep ing sih │ boja kramane lumuntur │ lumintu paramarta │ kanoan amikenani │ sukarena samya karenan ing prana│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

5. |Sri Narendra saha garwa | kasok kapasukaning sih | maring pulunan katiga | tan kena sah siang ratri | nanging cuwa ning galih | denen atmaja katelu | sanes agamnira | Ri mangkana antara ri | Sri Narendra karsa langen parameyan|
6. |Anggebyagaken badayan | sarimpi rinepen gending | kidung pangudang para dyah | layu-layu ngayut ati | karya sengsem pangaksi | karsanira Sang nga Prabu | minangka pasugatan | putra kang anembe prapti | dumadiya pangenggar-enggar driya|
7. |Nanging wong agung katiga | tan dadya renaning galih | ing lelangen kawibawan | miyat bedaya sarimpi | tyas sepet manaputi | tan pegat sami tangawud | Sang Prabu Brawijaya | wrin semuning sambang liring | yen kang putra katiga nemu sungkawa|
8. |Miyat kang alangen taya | ri sampunira sa-ari bubaran para badaya | kukud lengser kang sarimpi | lajeng kasaput wengi | kang samya sewaka murut | maring pakuwanira | Warnane Sri Narpati | lan kang garwa munggwing dalem datulaya|
9. |Tansah pulunan katiga | Sang Nata ngandika aris | maring ing putra katiga | eh kulup ingsun tingali | tyas mengemu rudatin | ing mengko paran karsamu | yen ana kang pininta | sayekti sun pituruti | payo angger sira tutura parasaja|
10. |Ature putra katiga | duh Jeng Uwa sri Bupati | bilih kapareng ing karsa | mangkya Jeng Uwa sarimbit | anunggila agami | kalawan amba pukulun | mumuri Islam Mulya | nabeta bek para Nabi | suci unrus karenan karena Allah|
11. |Djroning kitab pira-pira | pan sampun tunduk ing tapsir | agunging darajatira | kamulyaning para Nabi | labet saking ngluluri | ageming agama luhung | marma paduka Uwa | karsa-a animbang budi | boten langkung sampun kirang pangaksama|
12. |Wau ta duk miyarsa | Narenddra ing Majapahit | aturing pulunanira | metek kapetek ing galih | pepet pet manaputi | ewuhaya rehing kayun | lamun ajeng anuta | lingsem jenenging narpati | kurang mantep kang wus tetep tinetepan|
13. |Dadya atangkis wacana | maring pulunan katri | kulup bener aturira | nanging rasaning tyas mami | mengko ingsun tan apti ngingkedi agamaningsun| ingkang wus kalampahan | linu ru linuri | pra luluhur linuhur kaanira|
14. |Denen kaya agaminta | ingsun pan ora manceni | papancene sowang-sowang | sawung sawanganing luwih | embuh ingkang patitis | tetese dennya mring putus | buntasing kanytaan | tata panitining pati | jer mangkono kang kinenan kuna-kuna|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

15. |Tanda wahane ana | pada kocap jroning tulis | sida sidaning kabudan | denira ndon ing kadadin | umpama sun anampik | agamaning pra luluhur | ing mula mulanira | kang wus pada den ranggoni | dadi mokal bebakal keliru akal|
16. |Jujul wuwul katariwal | asungsang buwana balik | anambahi ingkang ana ingkang tan ana den incih | eman wus den temeni | laku kang kalakon iku | ilanga tan kawilang | susulang kang wus den liling | alimana jwa dadya cugeting nala|
17. |Para pulunan katiga | legeg miyarsi | panggah pungguh ingkang uwa | Narendra Majapahit | dadya ciptaning galih | pan wus karsaning Hyang Agung | beda kabudayanta | beja-bejane kang lali | luwih beja kang eling lawan waspada|
18. |Kendel ature mring uwa | angandar-andar ajrih | kapidahwen andadawa | kadahuta tanpa kardi | rubeda angriribedi | sumende rahing Hyang Luhur | nanging wau kang uwa | Prameswari Dwarawati | sinung ilham anut agamaning putra|
19. |Pan wus manjing Islam mulya | kawenganan Imam Suci | kang raka Sri Brawijaya | jumurung ingkang sedyapti | malik melik agami | ya ta wong agung katelu | naidi ingkang uwa | prameswari Dwarawati | dennya kedu anut ing Agama Islam|
20. |Ri mangkana sareng enjang | para pupulunan katri | samya sinung pasanggrahan | acaket lan dalem puri | amung let sacepuri | rineksa dening wadya gung | dahat sinuba-suba | wau ta wong agung katri | tan alami sami pamitan ing uwa|
21. |Rumasa datan karasan | aneng nagri Majaapahit | karana tan sarawungan | kang samya nunggil agami | sumpeg raosing galih | marmah kedah arsa manthuk | maring nagari Cempa | kang uwa dahat mambengi | maksih oneng awulangun kangenira|
22. |Myang katuju ing pawarta | lamun ing Cempa nagari | magkya manggih karusakan | kasor prang lan nateng koci | dadya wong agung katri | kendel ardayaning kayun | temah nemu sungkawa | kang uwa tasnah ngrerapih | ngaring-aring ingingimur manuara|
23. |Salejarireng wardaya | ing siyang pantara ratri | sira wong agung katiga | tan pegat mangun ngabekti | dupi ing antara ri | karsanira Sang nga Prabu | pra pulunan katiga | simyarsa winangun krami | rehning sampun sami katingal diwasa|
24. |Sampat ing pangustinira | Sri Narendra animbali | mring Arya Teja ing Tuban | atmajane katigestri | lamun saharjeng kapti | katiga pisan pinundut | sadyarsa pinipanggya | antuk pulunan katri | ingkang saking tatalering nagri Cempa|

25. |Sirarya Teja ing Tuban | sumanggeng karsa Narpati | ri sampuning abipraja | kaiding rembag sang kalih | marengi sajuga ri | Sri Narendra adadawuh | mring Patih Gajahmada | sareh ing karsa winijil | sanalika lajeng kabyawareng kathah|
26. |Undang samekta ing karya | sanggyaning para Bupati | gumyah samya makajangan | saunda sabilik-bilik | rinarengga samya sri | pradangga manguyu-uyu | rinaras kikidungan | layu-layu ngayut ati | ri mangkana sawusnya ngidaki dina|
27. |Pinaggihaken anulya | wau ta wong agung katri | kalawan putri katiga | kinancuh-kancuh sarimbit | Rahaden santri Ngali | antuk Dyah Retna Maninjung | dene rahaden Rakhmat | kakancuhaning apanggih | nenggih lawan Retna Dyah Siti Manila|
28. |Rahaden Ngalimburerah | panggih lan kadang wuragil | anama Retna Sadasar | langkung geng bawahaneki | ingkang uwa sarimbit | myang para kadang sadarum | sumuyud sukarena | panggihing katri | mjang marsepuh suka hyun-hyunen umulat|
29. |Mring raden Mantu katiga | pantese jajar sarimbit | lawan putranira | saengga sekar sarakit | prabanira nelahi | senening samun kusut | jalwestri kang tumingal | cengeng lam-lam ing pangaksi | pitung dina langen karameyan|
30. |Wus atut apalakrama | kapranan karenan ing sih | sariratri tan kena sah | dupi ing antara ari | ri sang panganten katri | karsanira Sang nga Prabu | among sareh ing sedya | mring putra pulunan sami | tinunggilken kang samya tunggil agama|
31. |Sira dyan putra katiga | kinen maringken tumuli | maring Arya Lebusura | aneng tanah Surawati | matah duta kakalih | mundi pustaka Sang Prabu | lajeng atata tata | cundaka anandang weling | sawusira sampat ing reh nulya budal|
32. |Datan winarna ing marga | lampahe caraka kalih | lawan wong agung katiga | sagarwa myang wadya sami | prapta ing Surawesti | njujug padalemanipun | sirarja Lembusura | duta ngaturaken tulis | ingkang saking Sang nga Prabu Brawijaya|
33. |Gupuh Arya Lembusura | ananggapi kang kinteki | binuka sinuksmeng driya | sarahsaning dalem tulis | narendra Majapahit | ngayuken pulunanipun | rehning sampun kawayah | tur samya nunggil agami | tan cinegah singa kang asudi karsa|
34. |Kelu amalik agama | keh kedik tan den wangeni | kang anut putra katiga | jinurungan pudyastuti | sang ngarjya sukeng galih | sandika ing aturipun | maring para utusan | dahat denira ngurmati | lawan mantu buyut rahaden ketiga|

35. │Kalangkung sinungga-sungga │ wusira antara ari │ duta mit mantuk mring praja │ ki Arya anayogyani │ kanti ngaturken tulis │ pan minangka angsul-angsul │ ponang duta gya medal │ praptane ing Majaphit │ angsul-ansul lajeng katur ing Narendra│
36. │Binuka kalangkung suka │ tembunge katuju kapti │sumunggem dennya tumampa │ sinrahaning raden katri Nengna datan winarni │ negari ing Majalangu │ warnanen Surapringga │ Arya Lembusura nguni │ dahat sihe mring mantu buyut katiga│
37. │Tan lami sinungan prenah │ adedepok pribadi │ samya jinenengken Imam │ nenggih Raden Santri Ali │ jumeneng ing Gresik │ nama Raja Pandita Gung │ jujuluk Ngalimurtala │ dene ta wau kang rayi │ Raden Rakhmat dadya Imam di Surapringga│
38. │Sinung dalem Ngampel Denta │ anama Pangeran Katib │ karan Sunan Ngampel denta │ murwani jumeneng Wali │ dene rahaden Ngalim │ Abuurerah dumunung │ jumeneng dadya Imam │ aneng Majagung ngebreggi │ katah janma kang kapencut mucung Islam│

P R O S A

Raden Abu Hurairah ing ngriku inggih jujuluk Sunan Ngalim, lajeng krama angsal Putri Madura, Rara Siti Kantum, putranipun Arya Baribin.

Kacarios sayid Nges kaliyan Yakub, sami angajawi,, sayid Nges njujug Majalengka, Sayid Yakub njujug Balambangan. Sayid Nges lajeng kaparingan nama Sutamaharaja, dening Prabu Brawijaya, sarta lajeng dateng Ngampel Denta, terus jumeneng Imam wonten Demak. Sayid Yakub inggih lajeng kapundut mantu dening Prabu Blambangan, daup kaliyan Dewi Sabodi, saha kaparingan Pangeran Lanang. Pangeran Lanang lajeng katundung dening sang Prabu, jalaran anggenipun bade nelukaken agama, wusana lajeng dateng Ngampel Denta, tutruka ing Tukangan jumeneng Imam.

Kacariyos Dewi Sabodi satindakipun ingkang raka sampun garbini. Lajeng lair kakung nanging lajeng kalarung dening ingkang eyang, amarga kagalih damel risaking nagari (Gegeblug). Kendaga ingkang isi bayi wau kapupu dengan juragan Kamboja ing Gresik. Wasana Juragan wau lajeng murud. Mila bayi wau namung dipun emong dening Nyai Juragan, kaparingan nama Raden Satmata.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

Seh Waliyulislam, kaprenah nak-sanak kaliyan Sunan Ngampel ugi angajawi, njujug ing Ngampel, terus dinunung ing Pasuruan, kapendet mantu kaliyan dipati Pasuruan, daup kaliyan Rara Satari. Wasana lajeng pindah angimami wonten ing Pandanaran (Semarang), malah wonten ing ngriku pinaringan lenggah Adipati dening Sang Prabu Brawijaya.

Seh Molana Iskak, kaleres embahipun Sunan Ngampel (tedakipun seh Yunus) angajawi kaliyan putra nama Kalipah Kusen, sami njujug ing Ngampel, terus diaturi dateng Madura. Wonteng ing ngriku kapundut mantu – ipe kaliyan Lembupeteng Madura, daup kaliyan putranipun Arya Baribin. Sareng sampun sawatawis dangu, sang Prabu dipun ereh malebet Agama Islam, nanging puguh. Molana Iskak lajeng katundung terus dateng Malaka, amargi bade wangsul dateng Ngampel isin. Dene Kalipah Kusen wangsul dateng Ngampel.

Sapengkeripun Molana kekalih, Prabu Lembupeteng lajeng nusul dateng Ngampel, sumedya anyidra Sunan Ngampel. Ananging mboten saged kalampahan, awit saking genging mangunahipun jeng Sunan. Wusana Lembupeteng lajeng lumebet Agami Islam, lajeng terus kondur dateng Madura kanti Kalipah Kusen. Kalipah Kusen terus dateng Sumenep, panggih Sri Jaran Panolih, saha terus dateng Baliga. Kalih-kalihipun wau sami manut miturut lumebet agami Islam. Molane Kusen lajeng wangsul dateng Madura, panggih Lembupeteng.

Molana Machribi kaliyan Molana Gaibbi (kaprenah sederek nem kaliyan Molana Kusen) sami angajawi, njujug ing Ngampel Denta. Molana Magribbi daup kaliyan Retna Marakis, putranipun Arya Teja ing Tuban. Molana Gaibbi daup kaliyan Niken Sudara, putranipun Gajah Maodara. Molana kekalih wau lajeng dinunung wonten Banten, jumeneng Imam. Naging Molana Maghribbi terus dateng Cempa, awit wonten Banten mboten kraos.

Sayid Djen inggih angajawi, njujug ing Ngampel, lajeng dinunung ing Cirebon, karan Sunan Gunungjati.

Kacarios sang Seh Waliyul Islam ing Semarang sampun kagungan putra tiga. Satunggal nama Seh Kalkum, dinunung ing Pakalongan, satunggalipun nama Seh Ngabdullah, dinunung ing Kendal, satunggalipun malih nama Ngabdurachman, dinunung ing Kaliwungu.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

Seh Jamhurngali (nak sanakipun Molana Maghribbi) inggih angajadi njujug Ngampel.lajeng daup kaliyan anakipun dipati Pajarakan nama rara Sampursari, saha ngimami agami ing Pajarakan, saha lajeng krama malih angsal putri Keboncandi.
Kacariyos randanipun juragan Kamboja ing Gresik dumunung ing jangji. Barangipun dados gadhahanipun raden Satmata, ananging sarehning raden Satmata dereng diwasa, dados barang-barang wau katitipaken kaliyan krabatipun mbok randa. Anuju satunggaling dinten raden Satmata dolan ing pinggir saganten, saha lajeng wonten juragan layar dateng nari, raden Satmata bade kapendet anak. Raden Satmata inggih purun, wasana lajeng kabekta dateng griyanipun, juragan wau, inggih punika ing Benang. Juragan Benang inggih lajeng ajal. Barang-barang tilaranipun dados gadhahipun raden Satmata ugi. Raden Satmata lajeng gadhah osik sumedya nindakaken adagang layar. Wasana lajeng dateng Bali mbekta penjalin tuwin kajang. Batinipun umpuk-umpukan. Ananging sarehning kathah tiyang miskin ingkang pepriman, arta wau telas dipun paring-paringaken dateng pekir miskin kanti dipun pangandikani makaten :

1. │He, sanak den padha-padha,│ aja na kang sak-serik,│ nampani sihing Wuddi,│ kamurahan kang dumawah,│ sayekti ingsun darma,│ nglantari praptaning kang sih sira sanak kang darbe begja, sarkara │
2. │Kaananing ngaurip puniki │ yekti kabeh kagunganing suksma │ amung den abisa bae │ rumeksa badanipun │ amburuwa talering ngaurip │ wong tumitah ing dunya │ yekti kudu-kudu │ angegungaken ihtiyar │ anggaota rupa sabarang pakolih │ supaya karya harja│
3. │Lamung wong nemen anambut kardi │ iku dadi laku kang utama │ kataman ing panemune │ tan ana bedanipun │ lawan wong kang ahli ngabekti │ jangji tan para cidra │ pawitaning laku │ Allah yekti sifat murah │ sifat asih gumelar ngalam sakalir │ rumeksa ing kawula│

Ri sampuning ngandika aparing arta lantaraning papawitan.

Amargi arta angsal-angsalipun telas kangge dana, tukang perahu nama Barus-Samsu netah dateng Raden Satmata telasipun arta wau. Dawuhipun Raden Satmata dateng tukang Prau : Sadaya ingkang sami mitulungi dateng sesami punika temtu inggih tampi sihing Pangeran, kanti maringi tanda pasaksen amuja barang lajeng dados emas, inten. Tukang prau lajeng ngandel dateng mangunahipun raden Satmata. Raden Satmata lajeng dawuh supados kapalipun tigang iji sami dipun

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

isenana padas, krikil, wedi tuwin klaras, badhe kabekta kondur. Sareng sampun kalampahan, Raden Satmata muja semedi nenuwun ing Pangeran. Wasana wedi wau dados uwos kaliyan kopi, padas dados emas saha krikilipun dados inten. Sadumuginipun ing Benang, barang-barang wau lajeng kaparing-paringaken. Barus Samsu kaparingan kathah piyambak, minangka pituwasing kangelanipun. Barus Samsu lajeng dados Sudagar. Raden Satmata tindak lelana malih.

Seh Samsutabarit, kaleres paman misanipun Sunan Ngampel, ngajawi, lajeng dinunung imam agami ing Pranaraga.

Kacariyos Prabu Dayaningrat ing Pengging nglurug dateng Semarang, lajeng perang. Sang Seh Wali'ulislam seda ing paprangan. Sang seh Sutamaharaja keplajeng, dumugi ing Demak lajeng seda. Dene putra-putranipun sami ngungsi gesang. Seh kalkum dateng Benggala. Seh Jatiswara dateng redi Merbabu. Seh Abdurrahman wangsul dateng ngatas angin (Panggenan lami).

Siti Umikalsum, putrinipun seh Wali'ulislam tuwin putranipun seh Sutamaharaja nama Siti Jenab, sami keplajeng dateng Crebon, sowan sunan Gunungjati. Ing ngriku lajeng kadawuhan narima saha nunuwun ing Pangeran murih rahayu.

Arya Damar ing Palembang kagungan putra kalih :
1. Raden Patah, putra Majapahit. (Betanipun Dewi Subanci),
2. Raden Kusen, putranipun dewi Subanci kaliyan Arya Damar.

Karsanipun Arya Damar; Raden Patah kadawuhan jumeneng Ratu, nanging raden Patah lenggana. Ingkang rama paring pitutur, kados ing ngandap punika :

Arya Damar ngandika : Gampang yen wus nglakoni, wantu wawawtoning nata, trape ingsun kang aniti :

PUPUH V
K I N A N T H I

1. │Tataning wong dadi ratu │ kartane marta martani │ utama karatonira │ tumindak kalawan ngadil │ dadalane danar dana │ dasih tan keneng kaswasih│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

2. │Iderana reh rahayu │ karahayoning sesami │ samoa sinamadan │ dimen dumadya usadi │ hardaning pra wadya-wadya │ tumindak dennya angabdi│
3. │Wadakanen tandukipun │ sambang liring na yen wadi │ kang widagda andelana │ dadi pandaming praja di │ kang sudama sinpada │ den bisa ambeda budi│
4. │Rubeda widaning Ratu │ yen suda adating ngadil │ para wadyane tan nedya │ ngaraspadeng sang wiryadi │ suda peneding parasdya │ mung ngudi badan pribadi│
5. │Sukur bisa tumlawung │mawang palawanganing Gaib │ wrin sakedep kridaningrat │ tumonton ing batin │ bontos buntas tanpa kewran │ weweran warana apig│

Raden Patah saestu puguh, wusana lajeng lolos. Raden Kusen inggih nututi lolos saha sampun kapanggih ingkang raka. Satria kalih wau ing margi kapetuk Seh Sabil (Inggih puniku anakipun Molana Kusen ing Malaka). Tiga-tiganipun lajeng kait badhe angajawi. Wonten ing margi kabegal, nanging angsal parmaning Pangeran rahayu tiga-tiganipun, lajeng terus dateng redi Rasamuka; wasana angsal pitulunganipun saudagar layar; jaka titiga wau saged dumugi tanah Jawi. Raden Patah nyuwita dateng Sunan Ngampel, winuruk agama Islam. Dene Raden Kusen tuwin seh Sabil nyuwita Prabu Brawijaya, kalih-kalihipun sami katrimah. Raden Kusen kadadekake dipati ing Terung, saha kaparingan nama Pecatanda, Seh Sabil kadhawuhan dateng Ngampel, ing ngriku lajeng pinrenah ing Ngudung, lajeng karan Sunan Ngudung.

Raden Patah lajeng pinundut mantu pisan kaliyan Kangjeng Sunan Ngampel, daup kaliyan Ratu Panggung. Saha putranipun kakung Kangjeng Sunan Ngampel ingkang paparab Makdum Ibrahim lajeng dinunung ing Benang, karan Sunan Benang.

Kacariyos Raden Satmata ing Benang sumedya dateng Mekah, nanging mampir ing Malaka, njujug ing Molana Iskak, awit kabaripun pinunjul. Dados piyambikipun badhe puruita. Wasana ing ngriku sareng njalentrehaken sara silahipun, ceta manawi kaleres putunipun piyambak (anakipun Wali Lanang). Raden Satmata lajeng nyuwun pitedah dununganing Pangeran, Makaten :

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

PUPUH VI
DHANDHANGGULA

1. │Rehning amba maksih muda pingging, dereng wikan jatining Pangeran │ mugi eyang ing mangke │ paringa sawab makmum│ anyamadi kawula yekti │ dadosa padamaran │ pepetenging kalbu │ kang eyang alon ngandika │ bocah iki antuk nugrahaning Widdi │ wajib sun wedarana│
2. │Kaki lamun sira kudu ngudi │ sajatining Pangeran kang Nyata │ payo mring nggoning ngasepen │ supaya bisa kusus │ ingkang wayah sumanggeng kapti │ kang eyang lajeng kesah │ kang wayah tumutur │ prapteng tebaning ngatiba │ sang seh iskak lenggah ing pupunjung mencir │ satata lan kang wayah│
3. │Ingkang Eyang angandika aris │ ingsun tuduh ing patakyanira │ Pangeran iku nyatane │ wus ana ing sireku │ aja mamang dennya ngencebi │ nanging semono uga │ nganggo kudu-kudu │ nasabi tanangsubira │ pan kawula iku kudu angalingi │ pananing sisimpenan│
4. │Ingkang wayah alon turireki │ kados pundi sabdane Jeng Eyang │ teka amimindo gawe │ ngengkoki nyatanipun │ salajenge mboten ngakeni │ dene mawi warana │ kang eyang nabda rum │ wus mangkono patrapira │ kudu nganggo empan papan angarani │ Gaib basa punika│
5. │Ingkang wayah nulya matur malih │ lawan pundi jatining Muhammad │ lan Allah paran tunggale │ ucap-ucapanipun │ Ya Allahe Rasulullahi │ ulun kadununganan │ babar pisanipun │ kang eyang alon ngandika │ prakareku kocap kitab Johar Mukin │ gambuh Gaib babarnya│

PUPUH VII
G A M B U H

1. │Rungunen wayah ingsun │ mbok kabuka bubukaning kawruh │ kawruhana kikayating nukat gaib │ Gaibing Pangeran iku │ lan Rasul yekti yen elok│
2. │Kumpul lan pisahipun │ aneng karsa wisesa puniku │ nukat gaib dadi kanyatahan yekti │ ana ing sira sireku │ padha kakekan ing kono│
3. │Allah Muhammad iku │ dene tegese ingkang karuhun │ Allah iku jatining aran sayekti │ wujud mokal tegesipun │ jatining Pangeran kono│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

4. |Dene ta tegesipun| kang akyan kajariyah puniku | sajatine wawayangan ana dening | Allah Muhammad liripun | sajatining Allah kono|
5. |Ya sajatining Rasul | anapon kang aran Allah iku | pan sarira de kang aran sarireki | nenggih rahsa ya rahseku | Dat'ullah ingkang kinaot|
6. |Ing Dat'Ullah puniku | ya Dat Rasul tegese ya Ingsun | ingkang purba jati langgeng wiseseki | ya iku sajatinipun | nukat gaib pan mangkono|
7. |Dene dununganipun | iya ana Asma pipitu | kawruh ana pan puniku sajatining | ing rupa Muhammad Rasul | nenggih lam-lam kan swiyos|
8. |Mata ping kalihipun | ping tri wajah niyat sipatipun | kaping lima Iman kaping neme tokit | sarengat kang kaping pitu | tegesipun winiraos|
9. |Lam-lam tunggal jujuluk | tegesing mata tunggal pandulu | ingkang wajah tunggal ka-anan lirneki | tegese niyat puniku | jenenging kaanan awor|
10. |Tegese iman iku | tunggal rahsa tokid tunggal wujud | tegese kang sarengat pan samektaning | kaanan tunggal jatiku | ya jatining salat kono|
11. |Salat kang limang wektu | ngadeg jenenging kaananipun | dene rukuk tunggale kaanan tuwin | sujud pan mulyanipun | ninggih ing kaanan kono|
12. |Kaanan jatinipun | jati karsa purbawisesaku | dening lungguh sampurna kaanan jati | nenggih tunggil rahsanipun | tunggaling kananingong|
13. |Rahsa jati karseku | karsa wisesa priyangganipun | tegesipun nyata yen ing jasad iki | enggoning kak Subhanahu watangala kang kinaot|
14. |Dening kalipahipun | ing ngekak nenggih Allah puniku | kalipahing Allah pan Muhammad tuwin | Muhammad kalipahipun | pan Adam- Adam gumantos|
15. |Mukmin kalipahipun | kalipahing kak satuhu | kalipah ing ngekak iya kak sayekti | aja mamang den tuwajuh | antep kang wus winiraos|
16. |Dene kaki sireku | teka kadempalan laju kalaju | kudu adreng nyatakaken munggah kaji | lah apa kang sira buru | tan liyan yekti mangkono|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

17. │Mekah Madinah iku │ kakbatolah wus aneng sireku │ yen wus urus erose eng sembah puji │ apa maneh pinaelu │ kana kene ya ing kono│
18. │Luhung lamun pinuju │ muliya maring tanah Jaweku │ tembe sira dadi damaring Rat Jawi │ kang wayah nembah andeku │ rahsaning raos rumaos│
19. │Lan antuk sabda luhung │ kang tumekan tinakenan kalbu │ lir sumleguk pangugering guru kaki │ kang amikanaken ing kun │ kaananing elok-elok│
20. │Ri sampuning dumunung │ sidi-sidaning kadadenipun │ pan kasaru ing wanci wus enjing │ seh Iskak lan wayah kondur │ sampun prapteng depok karo.

P R O S A

Raden Satmata lajeng Ngajawi (dateng Benang), mboten saestu dateng Mekah. Boten lami lajeng pindah dateng Jipang. Wusana terus dateng Tandes, numpak praunipun Ki Panangsang, pinanggih Pangeran ing Nitih, saha kapendet putra. Wonten ing ngriku, kajumenengaken imam Agami, jujuluk Pangeran Kalifah. Boten dangu lajeng pindah dateng Girigajah. Wonten ing ngriku pitekur. Wasana lajeng sowan dateng Ngampel; ing ngriku kapanggih kaleres rama-paman piyambak, inggih punika Sunan Ngampel. Pangeran Kalifah matur :

Duh pukulun kanjeng paman, den agung pangaksama, pan kawula mboten langkung, badhe sedya puruita.

PUPUH VIII
ASMARANDANA

1. │Rehning muda dameng budi │ wonten sihing paduka │ supados wonten kaote │ Jeng Sunan Ngampel ngandika │ mengkono iku darma │ ingsun aparing pituduh │ atas saking paminta ta│
2. │Jangji mantep sira kaki │ Umatur Pangran Kalifah │ saestu amba rumojong │ punapa sakarsa tuwan │ kikipu nglebur tapak │ Jeng sunan luntur sihipun │ rumangsa kawogan tuwa│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

3. |Dupi ing ngantara ratri | Jeng Sunan ing Ngampel Denta | tedak mring nggening ngasepen | Pangeran Kalifah datan sah | lajeng satata lenggah | Sunan Ngampel ngandika rum | maring Pangeran Kalifah|
4. |Apa wus lemek sireki | umatur sampun dedasar | inggih sakawontenane | Jeng Sunan malih ngandika | apa patakonira | Pangran Kalifah umatur | Pundi dununging Pangeran|
5. |Lan kawulane kang pundi | dene Gusti lan kawula | tan kena pinisahake | wulanging guru kawula | Pangeran aneng kawula | dene kawula puniku | pan ana ing Gustinira|
6. |Amba pan dereng mangerti | yen kawula ngakenana | Pangeran paran dadine | dene tan langgeng neng dunya | lawan duk aneng dunya | ewah gingsir darbekipun | pundi tandane kanggonan|
7. |Jeng Sunan ngandika aris | iku minangka tersanda | yen sira kawula tulen | kasandangan apes dunya | iya dadi antara | kalawan Gusti Maha Gung | matur Pangeran Kalifah|
8. |Kang makaten kados pundi | upami bale kancana | kanggenan ratu kinaot | teka mawi angrurusak | boten reksa rumeksa | saestu wengku-winengku | teka mawi beda-beda|
9. |Jeng Sunan ngandika aris | bener kaya wuwusira | nanging kurang panggilute | Pangeran Ratu umpama | kawula sulihira | owah gingsire puniku | rumasa-a yen kawula|
10. |Naging rumasa-a Gusti | trape aneng papan empan | ing lahir batin ing kono | apan kaanane ana | tunggal kajatenira | awit kaanireku | solah tingkah saking Allah|
11. |Pangeran kang angideni | lamun kurang panarima | kasandangan coba gedhe | kapurba karsa wisesa | yen luput sinung dosa | yen ana panalangsamu | yekti sinung kanugrahan|
12. |Marma den mantep sireki | aja sira kumalamar | ugeren sajroning batos | matur Pangeran Kalifah | ulun sampun tumanja | menggah pisah-kumpulipun | Gusti kalawan kawula|
13. |Sasampuning wrin sajati | erose ing dedunungan | kados pundi pratikele | dene bab ing kasampurnan | riricikane kathah | lan kathah pralangbangipun | tegesing Lajim Punapa|
14. |Lawan Subut kaping kalih | pundi Asma-ning Pangeran | ananing Widdi kapriye | lawan pribadining Allah | pundi sedyaning Allah | deweking Hyang kang saestu | lawan liripun punapa|
15. |Lan jatining Hyang kang pundi | kaananing Widdi nyata | Dat'ulllah paran dununge | lawan sedyaning Dat'Ullah | lawan ingkang akarsa | pundi wimbuhing Allahu | lan tunggaling Widdi uga|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

16. │Lan jangka tigang prakawis │ lan tan ana ing sarira │ lan kang aneng sarirane │ tan adoh lawan sarira │ lan Massallah katiga │ dene ta ingkang rumuhun │ nenggih imbar pawayangan│
17. │Lawan kitab makuteki │ latar putih tanpa sastra │ pukulun artosna mangke │ Jeng Sunan alon ngandika │ Lajim eneng tegesnya │ subut pan gandenganipun │ lire kadi urip kita│
18. │Kang ngwikani ing pribadi │ ingkang kawasa priyangga │ lawan kang miyarsakake │ tan liyan pribadinira │ kang akarsa piyambak │ miwah kang andulu iku │ sayekti yen dhewekira│
19. │Ingkang anabda pribadi │ kang langgeng kekal priyangga │ kang maha mulya dheweke │ ingkang elok ya piyambak │ maka sukci priyangga │ kang asih pribadinipun │ ingkang asih ing piyambak│
20. │Punika semuning lajim │ tegese rumambah ing rat │ Pangeran kang sanyatane │ sinebut saking kawula │ yen kawula tan ana │ sayekti jagad lebur │ Pangeran nora ana│
21. │Dene ta Asmaning Widdi │ yeku kang uwus den ucap │ kaananira Hyang Manon │ apan ta sedya priyangga │ pan pribadining Allah │ ya sedya baka punika │ ajwa mundur ababakal│.

PUPUH IX
D U R M A

1. │Pan sedyaning Allah alanggeng priyangga │ ingkang anguwasani │ murba amisesa │ ana ing urip kita │ tegese karsaning ati │ sajatinira panunggaling pribadi│
2. │Ingkang nabda ingkang ningali tan liyan │ kaananing Hyang pasti │ pundi deweking Hyang │ anuli saurana │ Ingsun deweking Hyang Widdi │ Ingsun Punika, tegesipun punapi│
3. │Saurana iya mantep tegesira │ kang sedya Ingsun yekti │ tegese pan iya │ nora nana kaanan │ roro myang tingal kekalih │ pan nora nana │ ya pangucap kekalih│
4. │Ing tegese Ingsun iki kang anedya │ ya Ingsun ingkang urip │ Ingsun kang kuwasa │ Ingsun kang amiyarsa │ Ingsun ingkang aningali │ Ingsun kang wikan │ Ingsun kang maha suci│
5. │Ingsun ingkang maha agung maha mulya │ Ingsun kang anjatining │ Ingsun kang nugraha │ Ingsun ingkang anabda │ Ingsun kang suksma linuwih │ Ingsun kang Tunggal │ Ingsun kang bestu jisim│
6. │Iya Ingsun kang urip datanpa nyawa │ langgeng tan owah gingsir │ ingsun kang sampurna │ kang angsung kawisesa │ kang elok Ingsun sayekti │ pan Ingsun ingkang │ amuji kan pinuji│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

7. │Ingsun ingkang tanpa enggon tanpa arah │ Ingsun kang tanpa warni │ Ingsun tanpa rupa │ Ingsun kang tanpa mangsa │ kang tanpa diyan Sun ugi │ tanpa muspah, tanpa tuduhan mami│
8. │Ingsun ingkang mantep ananing Sun dewek │ malih yen den takoni │ endi jatining Hyang │ den enggal jawabira │ jatining Allah kang pasti │ kaananing Hyang │ sedya Ana pribadi│
9. │Tegesipun purba karuhun kang tanpa │ wiwitan lan tanpa wit │ pan inggih punika │ kang yekti jatining Hyang │ endi kaananing Widdi │ ingkang sanyata saurana den aglis│
10. │Angestokken ing dirining Sun piyambak │ lir wus tan ngulati │ sakabehe mapan │ wus kawengku dening wang │ Jer Ingsun Ratu linuwih │ ratu kang tukang │ tunggal datan kakalih│
11. │Yekti Ingsun kang mantep ing dheweking wang │ madeg ratu pribadi │ ing karatoningwang / tan ana memada-a │ ing gunge karaton mami │ langgeng tan owah │ urip kang keneng pati│
12. │Lan malih yen tinakonan ing Dat 'Ullah │ saurana den aglis │ iya tansah molah │ lawan tanpa wekasan │ ingkang aran Allah pasti │ jawaben enggal │ kaananira yekti│
13. │Kang akarsa lan pundi wimbuhing Allah │ saurana den aglis │ iya karsanira │ kang tan ana tuwangnya │ kang tan ana kirangneki │ lawan kang nora │ kena ing owah gingsir│
14. │Lamun ana sujanma ingkang tatanya │ pundi tunggaling Widdi │ enggal saurana │ aran kang ingaranan │ tunggal lan wujud kakalih │ wus nora mamang │ lan nora mindo kardi│
15. │Dene lamun tinakonan malih sira │ jangka tigang prakawis │ ingkang dingin uga │ tan adoh lan sariraki │ tan aneng sarira ping dwi │ ping tri kasrira │ saurana aglis│
16. │Kang tan adoh saking sarira sahadat │ tan aneng sira takbir │ kasrira sakarat │ kadya paran lirira │ saurana dipun aglis │ liring sahadat │ among winong pribadi│
17. │Tegesipun takbir pan sira Pangeran │ anembah lan amuji │ ing pribadinira │ tegese kang sakarat │ dene tan esak ing pati │ lan nora mamang │ lan malih mbok manawi│
18. │Tinakonan Masallah tigang prakara │ dene ingkang rumiyin │ imbar wawayangan │ lan Kitab amakuta │ latar putih tanpa tulis │ liring dene ta │ kang Iman Mulya Suci│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

PUPUH X
P A N G K U R

1. │Sasmitaning kawimbuhan │ kawruhana ya pangucapreki │ miwah ing pangrungunipun │ tuwin paningalira │ nora nana pangucap loro tetelu │ dadi solah tingkahira │ boja esak boya serik│
2. │Boya tasbeh mung Dat'Ullah,│ kewala den kerasa yen abukti │ den karasa yen anginum │ sembahyang den karasa │ den karasa iya Dzat'Ullah puniku │ ingkang wus awuru Allah │ yeku aran salat daim. │
3. │Lawan malih ingaranan │ martabe ing kasdu takrul takjin │ kesdu nenggih artinipun │ mapan kareping niyat │ dadi cipta dene ta tegese │ iku pameksaning niyat │ panggraita dadineki│
4. │Lire ingkang takjin nyata │ wisesane ing niyat kang sayekti │ sang cipta pan dadosipun │ kasdu punika iman,, takrul tokid │ takjin makripat liripun │ ingkang iman yen ana-a │ gumletek yekti tan serik│
5. │Tan sak tingale ing Allah │ ingkang tokid enenge lawan mosik │ gleteking paningalipun │ pangucap pamiyarsa │nyata ingkang angenengaken puniku │ kang nggletekaken Allah │ myarsakken ngucapken pasti│
6. │Allah Tangala mapan kang │ amimbuhi dadi sampun sak serik │ tingalira mring Hyang Luhur │ nenggih ingkang makripat │ ing enenge asike paningalipun │ pangrungu pangucapira │ dadi dewekireki│
7. │Tegese puniku nyata │ bila tasbeh, bila tasbeh lirneki │ tan loro kaananipun │ mapan Allah kewala │ kang angucap meneng mosik tuwin ngambu │ pan nyata mring ananira │ poma wus aja sak serik│
8. │Sasmitaning rahsanira │ kang den ucap kang angucap Hyang Widdi │ poma den awas den emut │ nora na liyan-liyan │ anadene yen tinakonan sireku │ punapa pangawruhira │ ing Allah jawaben aglis│
9. │Pangawruhingsun ing Allah │ kaananing kawimbuhan Hyang Widdi │ wonten malih sualipun │ apa ujar sakecap │ lawan laku satindak meneng nggonipun │ nuli enggal saurana │ ujar sakecap puniki│
10. │Iya kang ngucap Hyang Suksma │ dene laku satindak sarta Widdi │ kang aran meneng nggon iku │ ingkang wus nora susah │ angulati ing Allah lyan dirinipun │ pira martabating Allah │ saurana tri prakawis│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

11. │Nenggih tansip kang kapisan │ ingkang kaping kalihe Insan kamil │ kandil kaping tiganipun │ tansip liyep tegesnya │ Insan kamil kang sampurna artinipun │ kandil Rochilapi lirnya │ utawi semuning tansip│
12. │Tingal kang suluh sampurna │ iya wahyu iku tegese malih │ dadi paningal kang khusus │ tetepe wahyu nyata │ mila wajib sami den enengna iku │ pra bedanireng paningal │ ing Nabi Wali myang Mukmin│
13. │Nabi tetep tingalira │ para mundur tingaling Wali Mukmin │ pira martabating laku │ jawaben rong prakara │ kadi geni kang dihin ping kalihipun │ kadi angin tegesira │ semune kang kadi geni│
14. │Pinet panase kewala │ tegesipun puniku amrih gelis │ panarimanira sampun │ kasuwen dene kang │ kadi angin pinet tan kena linuru │ tegese wus nora pisan │ susah angulati malih│
15. │Pinten martabate sarira │ saurana iya tigang prakawis │ ana dene kang karuhun │ kadya tanggal kapisan │ kaping kalih lir tanggal ping sanganipun │ ping tri lir tanggal patbelas │ de ta ingkang rumiyin│
16. │Kang kadya tanggal kapisan │ iya dene atulis lair batin │ kang kadya ping sanganipun │ tegese luluh sirna │ kaanane ing kaananing Hyang Agung │ kang kadi tanggal patbelas │ denig panedyane sami│
17. │Kadya kang andadekena │ tegese yen ping patbelas kang sasi │ wus prapta ing wangenipun │ tekane ing kawula │ nora ta yen dadya Gusti puniku │ nanging iya dadi uga │ pinten martabate pamanggih│
18. │Jawaben limang prakara │ kang rumiyin geleteknya kang ati │ ya kang kapig kalihipun │ katepeking lumampah │ panjeriting anangis kang kaping telu │ ketuging nutu kapig pat │ ping lima coreking antih│
19. │Dening jeriting karuna │ lawan iya geleteking ing ati │ miwah katepeking laku │ puniku ing pangucap │ marmanipun iya dipun kadi latu │ ing tekad dening wus tampa │ iya coreking angantih│
20. │Liring sipat Jamal Ullah │ dene ketuging anutu lirneki │ wedaling pangucapipun │ nyata pan nora mamang │ nora susah angulati ing Hyang Agung │ ya kang ngucap iku Allah │ pama aja pindho kardi│
21. │Martabating bumi pira │ saurana kehe tigang prakawis │ Dating Roch Ilapi iku │ nenggih ingkang kapisan │ kapindhone roch jasadi sadayeku │ kaping tiga tanpa prenah │ tanpa tuduhan sayekti│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

22. │Martabating kanugrahan │ lamun sira mbesuk den tatakoni │ pinten kanugrahanipun │ sahadat saurana │ tri prakara nenggih ta ingkang rumuhun │ ngencengaken imanira │ neguhken ing tyas ping kalih│
23. │Ping tri mosikken gaota │ lamun sira iya tinakon malih │ nugrahaning salat iku │ pira kang ricikan │ saurana pan telung prakara iku │ dingin megataken karsa │ inggal cipta kaping kalih│
24. │Madep kaping tiganipun │ lawan pira kanugrahaning takbir │ saurana den agupuh │ iya tigang prakara │ dingin kawruh weruh kaping kalihipun │ jatining weruh ping tiga │ pinten nugrahaning budi│
25. │Jawaben tigang prakara │ sayektine cipta ingkang rumiyin │ graita ping kalihipun │ sang cipta ping tiganya │ nugrahaning roch pira jawaben gupuh │ pan iya telung prakara │ dene ta ingkang rumiyin│
26. │Urip tan kalawan nyawa │ kaping kalih ananira kang pasti │ tan den anakaken liyanipun │ ping tri Allah kewala │ nora nana kang momorana puniku │ sayekti saking priyangga │ wong anom den amangerti│

PUPUH XI
S I N O M

1. │Lamun sira tinakonan │ ya wadatil wujudi │ pira kehing kanugrahan │ nuli saurana aglis │ sakarat lire yekti │ dene kanugrahanipun │ iya telung prakara │ wus aneng ananireki │ dingin adep, idep kaping kalihira│
2. │Mantep ingkang kaping tiga │ lan pira kanugrahaning │ Iman enggal saurana │ pan iya tigang prakawis │ sukur ingkang rumiyin │ tawekal ping kalihipun │ kaping tigane sabar │ pinten nugrahaning tokid │ saurana pan amung kalih prakara│
3. │Nenggih tetep kang kapisan │ wedi ingkang kaping kalih │ wonten malih sualira │ pinten ingkang nugrahaning │ makripat mangka nuli │ saurana den agupuh │ iya amung satunggal │ ana ing ngananireki │ nenggih karsa rahsa wisesa priyangga│
4. │Pinten martabat kareman │ saurana tri prakawis │ para mukmin karem apngal │ karem sifat para Wali │ dene kang para Nabi │ edat pakaremanipun │ liring karem dat'Ullah │ sok wontena Asya nenggih │ karem sifat sok wonten gumleteka│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

5. │Lire karem apngal'Ullah │ sok wontena obah osik │ yen sakit paningalira │ nenggih kabuka sayekti │ ing sifat Jalal tuwin │ Jamal Kamal Kaharipun │ dadine Imanira │ makbul gumleteking ati │ dadi antuk sampurna yakining gesang│
6. │Pinten martabating nyawa │ saurana den aglis │ katahing nyawa satunggal │ pan iya mung roch Ilapi │ marmane mung sawiji │ tegesing urip puniku │ pan iya satunggal │ tan ana urip kalih │ ing pastine amung kaanan kang tunggal│
7. │Lamun sir tinakonan │ pundi Allah pada mangkin │ den na enggal saurana │ sapa ingkang ngucap iki │ aja ta sira dalih │ yen dudu sira Hyang Agung │ sayekti kang den ucap │ kang ngucap tan lya Hyang Widdi │ nanging kudu weruha ing panarima│
8. │Anapun ing panarima │ den kadi toya lan siti │ lawan dipun kadi udan │ miwah dipun kadi wesi │ lan den kadi jaladri │ kang kadi lemah lan banyu │ den rumesep tegesnya │ nora pegat kang rochani │ ana dene tegese kang kaya udan│.
9. │Dene tan pegat tingalnya │ anapon kang kadi wesi │ sakarsa nira marentah │ den gaweya pangot lading │ petel wadung utami │ nora owah sipatipun │ maksih wesi kewala │ dene kang kadi jaladri │ ya ing ngriku duduwa ing ngriku uga│.
10. │Punika pasti kang asal │ ing ujar sakecap tuwin │ laku satindak kawalawan │ kang meneng ing ngenggon nenggih │ yen wus kadi jaladri │ nora owah tingalipun │ dulu dinulu dawak tan ana tingal kekalih │ nora ana pangucap roro punika│
11. │Dadi salate sampurna │ weruh paraning ngabekti │ weruh paraning sembahyang │ benering nyata tan sisip │ weruh paraning osik │ eruh paraning enengipun │ weruh paraning ucap │ weruh paraning pamiyarsi │ weruh paraning ngadeg │ weruh paraning lenggah│
12. │Weruh paraning anendra │ weruh paraning atangi │ weruh paraning amangan │ weruh paraning nginum warih │ weruh paraning ngising │ weruh paraning anguyuh │ weruh paraning suka │ weruh paraning prihatin │ weruh paraning ngidul ngulon ngalor ngetan│
13. │weruh paraning mangandap / weruh paraning manginggil │ weruh paraning ing tengah │ weruh paraning ing pinggir │ weruh paraning ngurip │ weruh paraning patinipun │ kabeh ingkang gumelar │ kang gumremet kang kumelip │ nora samar weruh paraning sadaya│

14. │Tamat masalah kaanan │ poma estokena kaki │ aja nganggo kumalamar │ rasuken rasane iki │ yen wus weruh den werit │ den asasab ajwa umung │ aja sawiyah-wiyah │ nganggoa paran yen angling │ den kekera kerana sing sangkan paran│
15. │Yen maido temah kopar │Jeng Sunan ing Ngampel gading │ memejang wijanganira │ tanjaning ngelmu sejati │ wau ta kang winisik │ Pangran Kalipah ngrerasuk │ rahsaning reh rinasa │ papajar wiji-wiji │ wus kagulung gumeleng golinganira│
16. │ Aneng ing sarira suksma │ kang gumelar aneng bumi │ kang sinimpen kang den samar │ wus munggwing sarira sami │ lire wus angawruhi │ ing gelar kukudanipun │ pan saking manusa │ ananing sakalir │ dadi taler lelere wus kalampahan│
17. │Ya ta Pangeran Kalipah │ ngaraspada sang ngayogi │ pareng praptaning nugraha │ cahya gumilang nelahi │ munggwing antareng ngalis │ ing pangran Kalipah wau │ pratanda katarima │ sihing guru sang sudyapti │ kang rumambah ing siswa tanpa wengenan│

P R O S A

Ri sampunira mangkana │ Jeng Sunan ing Ngampelgading │ kondur lan pangeran Kalipah.

Pangeran Kalipah lajeng kapendet mantu kaliyan Sunan Ngampel , angsal putra saking wingking. Wasana lajeng kondur sakaliyan dateng Tandes. Ing ngriku lajeng nggantosi kalenggahan Raja Pandita, saha jumeneng imam ing agami, terus dadalem ing Girigajah.

Kacariyos Tumenggung Wilatikta ing Japara, kagungan putra kakung nama raden Sahid, mursal sanget, damelipun main saha mbegal. Nuju satunggaling dinten ingkang dipun begal kaleresan Sunan Benang; ing ngriku Kangjeng Sunan lajeng masang cipta sasmita anon ing ler kidul, wetan kilen tuwin tengah. Raden Sahid sanalika lajeng kuwalik paningalipun saha boten saged nggulawat. Wasana lajeng nyuwun pangapunten saha prasetya bade sumadya utami. Kanjeng Sunan lajeng paring sosoroh kathah-kathah, saha anancepaken ecisipun kadawuhan anengga raden Sahid ngantos dumugi sarawuhipun Kangjeng Sunan│ Jeng Sunan lajeng terus tindak, sumedya dateng Crebon.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

Kocap Raden Patah matur dateng Kanjeng Sunan Ngampel, nyuwun panggenan; lajeng kadawuhan dudukuh ing Bintara, inggih punika ingkang thukul Glagahipun wangi. Cekakipun sampun kelampahan, saha ing Bintara lajeng reja.

Putranipun Sunan Ngampel (Saderek Sunan Benang), nama Masakehmahmut, kadawuhan dudukuh wonten Redi Murya, angimani agami, ajujuluk Sunan Darat, ing ngriku lajeng rame.

Kangjeng Sunan Girigajah karsa agentur tapa; ing ngriku lajeng prasasat abadan suksma sajati, prasasat dumunung badan insankamil. Sasampunipun tapa, lajeng kondur. Wonten dalem angeneng-enengi putra ingkang saweg muwus. Ing sacelakipun ngriku wonten sela ageng. Supados kendel pamuwusipun putra wau, Kangjeng Sunan ngandika sela wau kaawadaken gajah, wasana lajeng dados gajah saestu; nanging lajeng karuwat malih dening Sunan akanti nalangsa ing Pangeran.

Sunan Benang mangsuli raden Sahid ing wana Jatisari, ingkang negga cis. Ing ngriku sareng raden Sahid katingal setya, lajeng winisik jatining ngelmi rahsa sasmita, Jeng Sunan lajeng kondur. Raden Sahid lajeng terus, ngluwat saha nglangut, amet kanyataan gaibing Hyang ingkang dumunung ing manungsa.

Kacariyos Sang Prabu Brawijaya midanget wartos manawa ing Bintara wonten tiyang dudukuh, ingkang semunipun badhe ngembari Sang Prabu. Mila sang Prabu dawuh nglurugi, sampun ngantos ngrebda. Dipati Pecatanda lajeng matur, manawi ingkang dudukuh wau saderekipun jaler tunggil Ibu sanes Bapa: saking Putri Cina. Sang Prabu lajeng enget manawi Putri Cina ingkang kaparingaken dateng Arya Damar kala rumiyin sampun ngandeg. Wasana Raden Patah kadawuhan nimbali. Ingkang dipun utus, dipati Pecatanda akatah-katah raden Patah lajeng sowan. Ing ngriku malah lajeng kajunjung Dipati, inggih wonten Bintara, kanti kakantenan prajurit 10.000. Dipati Bintara lajeng kondur. (Raden Patah inggih tampi dawuhipun engkang rama, manawi Bintara benjing bade dados kadaton).

Kacariyos Raden Sahid, sasampunipun tapa ngluwat ngeli, lajeng sowan Sunan Gunungjati. Ing ngriku lajeng kapundut mantu ipe, angsal Dewi Siti Jenap, saha kaparingan jujuluk Seh Malaya, kadawuhan

dudukuh. Dukuh wau dipun wastani Kalijaga. Seh Melaya lajeng kawedal nyuwun kajaten ing bab kanyataning kawruh, kados ing ngandap punika :

1. │Seh Melaya nembah matur │ mring Jeng Sunan Gunungjati │ duh pukulun sang pinudya │ amba minta tuduh jati │ singir kang sampun kinocap │ paran artosipun mangkin│
2. │Wontena ing sih pukulun │ rehning muda dameng budi │ sasat sato umpaminya │ Jeng Sunan ing Gunungjati │ alon denira ngandika │ rungunen mengko sun wisik│
3. │Tegese singir pan kidung │ kinarya pangeling-eling │ para seh ing tanah Arab │ yen pana winoring gending │ sadapur singir punika │ sakeh seh Ibrahim ngarki│
4. │Iya tatkalane pagut │ ing kaca ingkang bersih │ yeku lawan dipakara │ mangka antarane dadi │ dahana akantar-kantar │ wus nyata tanpa ling-aling│
5. │Labawang sumilir iku │ iya kang sedya ngulati │ kalwan kang ingulatan │ iya kang nedya pinanggih │ yayi rasakna den krasa │ punika ujaring singir│
6. │Wonten malih singiripun │ asale saking seh Sabli │ satuhu makripatika │ tetep dadi aling-aling │ antarane kang tumingal │ inggih mring kang den tingali│
7. │Kalamun yayi andulu │ lawan makripat pribadi │ yeku nyatane pan nyata │ kalingan ing aling-aling / kaling-kalingan paningal │ inggih mring kang den tingali│
8. │Sirnakna ing tingalipun │ mring liya kang den tingali │ wonten malih singiran wang │ nenggih saking seh Mukdin │ Kangjeng seh Muyidina pan│ kang putra seh ing Arabi│
9. │Yen mikir tanjek sireku │ dadiya kang banget nuli │ yen amikir tasbeh sira │ ing wiwilange yen dadi │ yen katam karone sira │ dadi surasa sayekti│
10. │Aningalana sireku │ ing Gusti kalawan Gusti │ kalawan kumpule ika │ aja pisahe den pikir │ yen uwis mangkono sira │ Maha Suci maring Gusti│
11. │Kalek kanyataning machluk │ kalamun sira nduweni │ mata kalawan paningal │ kang makhluk puniku dadi │ kanyataning kalekan │ yen sira iku nduweni│
12. │Angen-angan lawan kalbu │ yen ora nduweni uwis │ aja kudu amicara │ tanpa gawe wong ngaurip │ kalamun sira wus nyata │ duwe mata lawan ati│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

13. │Sayekti nora andulu │ liyan kang tingal sawiji │ sawiji ing dalem rupa │ puniku singir pan maksih │ kang saking Kangjeng Seh nama │ Muhyidinaitnu Ngarbi│
14. │Padha nyirnakna puniku │ tutulisan kang tinulis │ lan sakehing kitabira │ kang muni pangucap ngelmi │ lamun nora mangkono-a │ tan kagepok kang sayekti│
15. │Lawan ing tyas ateguh │ katungkul pijer ngulati │ karana satemen uga │ ing sawuwus ingsun iki │ iya pangandikaning Hyang │ raga iku amung dadi│
16. │Minangka kuta pikukuh │ ing kutha angungutani │ pan kutha kuthaning kutha │ kederan kang angubengi │ ing lelaren pancandriya │ tan kena binedah dening│
17. │Sasmita dang dananipun │ apan ora angentasi │ amung binedah ing baka │ yeku ingkang angubengi │ ageme seh Ngaribillah│ kang darbe kidung punika│
18. │Lah punika kidungipun │ seh abuyajid – bestami │ tan ana paningalira │ amung ingkan g angalingi │ pan nora na ingkang ilang │ pan anging pandengireki│
19. │Sapa yun wruh ing sireku │ iya tingalana saking │ saking sira sarta sira │ temuning sira sireki │ pan dumeling ananira │ ing sama sameng sasami│
20. │Nora beda lawan ingsun │ yen beda-a iku sisip │ yeng Tunggala iku sasar │ sasar sisip wujud siji │ agawok ingsun tumingal │ ing wong angulati Gusti│
21. │Sun srahken birahiningsun │ marang ing ngeningsun iki │ mangka geseng ngeskiningwang │ geni badan kang nggesengi │ sayektine nuli kena │ ingkang para biraheni│
22. │Sayekti badan kumelun │ remuking reh manaputi │ lah singir malah punika │ kidungane seh Rudadi │ mangkana pandita mulya │ Sujangi wakuwatihi│
23. │Pangandikaning tyang Agung │ kalamun ingsun kapanggih │ kelawan kekasehingwang │ dadi kawula pan mami │ kalamun ingsun kapisah │ kelawan kekasih mami│
24. │Sun dadi ratuning ratu │ ratu-ratuning sabumi │ ratu angratoni jagad │ ratu-ratu angratoni │ ing ratu-ratu sadaya │ mangkana Jeng Seh Rudadi│
25. │Lah puniku singiripun │ seh Samamu ngasarani │ ing ngendi ananing ana │ ananing beda ing ngendi │ ananing beda lan ana │ apa pisah apa tunggil│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

26. │Lawan ngendi wohing banyu │ kang metu saking wiyati │ tegese woh banyu ika │ saking wite ingkang mijil │ yekti wenang saking tunggal │ pamoring woh lawan │
27. │Uwus yayi mung puniku │ mungguh babaraning singir │ tarbukaning sangkan paran │ keni kinarya nyaringi │ panglimbanging budinira │ seh Melaya anampani│
28. │Kanugrahan kang linuhung │ sarahsaning roh wus tamsil │ seh Melaya ngaraspada │ mring jeng Sunan Gunungjati │ alon wau aturira │ wong dadya guru sejati│
29. │Yen kurang waspadeng semu │ kasamaran temah mamring │ rahsane datan kecekap │ katah guru-guru silip │ kengser sire kabalasar │ tulus amangeran tulis│
30. │Jeng Sunan ngandika arum │ angel pratingkahing urip │ sanadyan ahliya │ ahli suluk ahli pikir │ lamun ora puruita │ tatane kurang premati│
31. │Dene pra oliya sagung │ tulis mung mangka pengeling │ nanging rasane datan sah │ sahe saking tinalesih │ mangsuting musawaratan │ mrih mulyaning megat pati│

PUPUH XII
MEGATRUH

1. │Nabi Musa ngaku luhur tanpa guru │ngemungken ujaring tulis │ ngandelaken turadipun │ den nyana wus anguwisi │ tan wruh lamun maksih adoh│
2. │Meh kalantur ing pratingkah esmu puguh │ gya binendon ing Hyang Widdi │ nulya kinen angguguru │ guguru mring Nabi Kilir │ kang kari anut mangkono│
3. │Sajatine ingkang aran guru iku │ dudu guru muruk ngaji │ dudu guru muruk ngidung │ dudu guru muruk tulis │ dudu guru muruk kedot│
4. │Dudu guru muruk kasekten puniku │ dudu guru muruk dikir │ paguron arane iku │ dene guru kang sayekti │ kang ngamejang ngelmu jatos│
5. │Aja sira ngguguru pandita besus │ pandita sipat nameki │ lan falapat malihipun │ teberen sasanja nenggih │ yeku pandita angomong│
6. │Tuwin aja ngguguru pandita lengus │ yeku pandita sak serik │ lawan aja angguguru │ pandita kakehan pikir │ karya was uwasing batos│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

7. |Lawan aja ngguguru pandita gundul | pan iku pandita lamis | apan Kangjeng Nabi Rasul | remene amung sumunggi | amirid lawan babahon|
8. |Pan sakabat sakawan bela ing Rasul | kapat pisan pan sumunggi | Kangjeng Rasul parasipun | sajege mung sapisan til | pan ora kongsi amindo|
9. |Kang utama pandita ngaku balilu | sasolahe ambodoni | jajinab saka puniku | anenggih bil maksiyati | solah tingkah kang mangkono|
10. |Dening jayinab saka pandita iku | tegesing bil maksiyati | pandita kang ngingu rambut | paesing ngawak sayekti | dudu paesing panganggo|
11. |Debog bosok mrak kacancang gentong umus | iku pandita kasirik | lawan tawan brana iku | bojakirana marsandi | karo utama ginuron|
12. |Katigane pandita wiladi iku | kang utama den guroni | liring debog bosok iku | lara geng kang panditeki | mrak kacancang anyengu ngong|
13. |Tegesipun takabure keh kawetu | lumaku yen den guroni | tegese kang gentong umus | gebreh tan bisa ngrawati | wetune saenggon-enggon|
14. |Dening tawan brana pandita puniku | kang analabet ing kanin | lan sapapadane iku | kang acacad kang aciri | siriken aja ginuron|
15. |Pandita kang bojakirana puniku | tan pegat amangun tapi | nyegah hawanipun | pakareman den buwangi | saciptane wus sayektos|
16. |Pan waluya sadaya pangestunipun | tan ana kawula Gusti | wus karem ing ora iku | dene pandita marsudi | kang ngibadah lair batos|
17. |Nora pegat mulyakken sariranipun | pujine ngebeki bumi | saosike enengipun | nora samar dadi puji | sembah pujine tan pedot|
18. |Dene ingkang pandita wiladi iku | asareh wuwuse aris | tan muruk sudi karyeku | lakuning pandita supi | den antepi lair batos|
19. |Wonten reke pandita salah ing ngelmu | wala hulam (wlohua' alam) yen mati | mengkono ing tekadipun | besuk yen ingsun ngemasi | mulih maring purwaningong|
20. |Maring Nukat ghaib pan pinangkanipun | reremukan wujud dingin | mati bali maring wujud | iku pandita kasirik | tan kena tinut wong bodho|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

21. |Muridipun puniku dadi wong merdut | pandita satengah malih | orane Pangeran iku | sapencare Nukat Ghaib | jebule pasti nyatengong|
22. |Mbesuk Ingsun samengkone iya ingsun | ngawal akhir misesani | jagad kabeh Ingsun tinut | nora nana batal bitil | karam kerem mekrah mekruh|
23. |Lanang wadon nora nana waleripun | Allah nora marentah | gawe batal karam iku | pan amung karsaning Nabi | Rasulullah amakewuh|
24. |Panditeku dadi gujeng muridipun | lan ana pandita malih | tekade cahya tinunggu | mbesuk yen ingsun ngamsi | atunggu cahya ing kono|
25. |Muridipun puniku dadi wong ngedul | lan wonten pandita malih | mbesuk yen ing patiningsun | kawin lan Pangeran mami | salekering wismaningong|
26. |Insun gawa kabeh aja na kang kantun | mangkono kang panditeki | sarupane muridipun | iku dadi wong barjaki | tunggal lanang wadon kang wong|
27. |Wonten malih mangglingan ngelmunipun | patine ajebul malih | muride dadi wong kebur | lawan wong ubeg puniki | kabeh anggepe mangkono|
28. |Wonten malih kang pandita ngelmunipun | mbesuk yen ingsun ngemasi | nampani sawarga agung | wiadadari pitung keti | muride dadi wong ngegot|
29. |Pan puniku warnining wong salah ngelmu | kang tan pantes tinut wuri | mungguh ing kapatenipun | miwah ing ngurip samangkin | kariya sak kang tan waspaos|
30. |Niniwasi ing wasana tanpa uwus | pangwasa tan misesani | panuksmanireng pangestu | ya ta ana salah malih | ing tekad kawruh samengko|
31. |Satengahing pinandita ngelmunipun | pagogotan tan udani | ing tarki lawan tanajul | muridipun den arani wong berwangkal lan ber pugoh|
32. |Wonten malih wong pandita ngelmunipun | panase den dalih Gusti | wus mengkono anggepipun | sarupane muridneki | samya dadi tukang angob|
33. |Wonten malih kang pandita ngelmunipun | sok mulya-a ing donyeki | pasti mulyeng akiripun | sarupane muridneki | kabeh dadi wong pijangkoh|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

34. │Wonten ingkang pandita durung satuhu │ kaselak pangakuneki │ toging ngendon wulangipun nyamut nyamut taksih tebih │ durung mantra-mantra gepok│
35. │Maksih sarak kewala pralambangipun │ tuna bet kang samya amrih │ pandita mangkono iku │ umpamane muridneki │ wong ngimel mamah klasa moh│
36. │Wonten malih kang pendita ngelmunipun │ tekad batin den enggo lair │ para Nabi Rasul-Rasul │ miwah ingkang para wali │ kabeh samya pinaido│
37. │Tur kawetu ngakeh pamaidonipun │ nora nana nabi Wali │ kuna-kuna Rasul-Rasul │ pan iku muride dadi │ wong sumeca durung enjoh│
38. │Poma yayi estokna yen anggeguru │ aliyane saking mami │ dene was wasananipun │ angele wong ngulah ngelmi │ yen kablender amalendo│
39. │Seh Melaya denira umatur │ mring Jeng Sunan Gunungjati │ sewu ing pamundi ulun │ wrin rarancangan riricik │ parabote amrih kawruh│
40. │Uninga lun mangkya kalilana matur │ lampahing para Nabi │ kang sampun kawartos wau │ Nabi Musa Nabi Kilir │ dene teko sewu elok│
41. │Nabi Musa amengku sarengat agung │ tur ngiras dadi narpati │ Nabi Kilir Nabi Rasul │ sarengat tan amengkoni │ mung mungkul sareh ing lakon│
42. │Teka mawi Nabi Kilir kang linuhur │ asungsang buwana balik │ asor angsaring ngaluhur │ kang luhur ngasor maladsih │ Jeng Sunan ngandidka alon│
43. │Ngelmu iku tan pasti neng janma luhur │ tan pasti neng janma singgih │ tan pasti neng janma sepuh │ ana nugraha pribadi │ terkadang ana wong anom│

PUPUH XIII
S I N O M

1. │Kadang aneng sudra papa │ nora kena den gagapi │ tan kena kinayangapa │ papancenira pribadi │ yen rinilan ing Widdi │ nadyan durung masanipun │ angulah kalepasan │ rarantame wus patitis │ angungkuli pangawikaning kukama│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

2. |Kaya mau Nabi Musa kalwan Jeng Nabi Kilir | kawruhe ing kasunyatan | linuhurken Nabi Kilir | marga wus angakoni | akarem ing ora iku | acegah nepsu hawa | ing nala dumilah wening | konang-ngonang kaanane kene kana|
3. |Mandar antuk kanugrahan | panjenengan Nabi Kilir | kinarya eb Nabi Ullah | nartani nora ngemasi | wus angenggoni Gaib | lair batine kawengku | iku ujaring kitab | embuh nyatane samangkin | dene para wus kaleban ing prang jaman|
4. |Umatur sang seh Melaya | duh pukulun sang ngayogi | bilih makaten kang sabda | ulun kapincut ing kapti | kados Jeng Nabi Kilir | kedah kesdu angguru | amba nuwun pitedah | mangka dumunung ing pundi | nadyan tebih jangji kenging ingulatan|
5. |Saestu kawula ngkah | lari-lari angulati | numpal keli ngulandoro | ngreranggeh nugraha jati | Jeng Sunan ngandika ris | ujaring pawarta iku | iya ing Bural Akbar | dumununge Nabi Kilir | tanah Lutmat agaib panggonanira|
6. |Kaya nora kalampahan sira adreng anglelari | sasat ngupaya kumandang | seh Melaya matur aris | kenceng tyas ulun mangkin | amung pangestu pukulun | sageda kasembadan pinanggih Jeng Nabi Klir | kalilana mangkat samangkin kewala|
7. |Ngungun sakal miyarsa | Jeng Sunan ing Gunungjati | mring antepe Seh Melaya | winawas ing sambang liring | dadya damar sejati | wusana sewu jumurung | lajeng ungkur-ungkuran | Jeng Suhunan Gunungjati | mangu mulat angkate Sang seh Melaya|
8. |Kondur padalemanira | sang seh Melaya winarni | lampahe alelancaran | tan ana baya kaesti | amung nugraha jati | inguger graning jajantung | mangaler paranira | prapteng pasisir Samawis | mangu mulat lirap-liraping samodra|
9. |Tan ana palwa katingal | anuju kalaning ratri | pakewed raosing driya | dennirarsa numpal keli | kalanganing jaladri | nanging mirang lamun wangsul | nadyan datan kantenan | telenge kang den ulati | mangsah mudya angeningaken wardaya|
10. |Mepet gelaring hawa | amung anyipta sawiji | tanjane ingkang sinedya | wonten parmaning Hyang widdi | sakala Nabi Kilir | prapta aneng ngarsanipun apinda rare bajang | ganda ngambar marbuk wangi | duk mangeja lir pinda gebyaring kilat|
11. |Seh Melaya tan Kumedep | dennya umangsah semadi | Jeng Nabi Kilir ngandika | wudaren pardining budi | aja tambuh sun iki | jatine kang sira luru | Nabi Kilir ya ingwang | ana paran amarsudi | kudu temu lan jeneng ingsun samangkya|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

12. |Seh Melaya mudar asta | gurawalan mangenjali | alon wau aturira | sumangga karsa sang yogi | saestu tuwan inggih | tan kilap sasedya ulun | Nabi Kilir ngandika | bener atur ira iki | sadurunge sajarwa yekti Sun wikan|
13. |Sira kesdu puruita | anenabet kaya mami | dumadya Gaib'Ullah, apa bisa anglakoni | sumingkir ing ngasinggih | Seh Melaya nembah matur | rehning sampun sinedya | abot enteng den lampahi | janji antuk wewengan sih kawelasan|
14. |Dumateng jasat kawula | pinda sato saumpami | angsala dedalan mulya | Jeng Nabi ngandika aris | ingsun darma njalari | atas aneng kabegjanmu | lah merema kewala | sun tuduhken nggon kang ening | supayane weruha ing panarima|
15. |Seh melaya tan lenggana | wau ta Jeng Nabi Kilir | sumebut saking panggenan | pan kadya anampel wentis | seh Melaya tan kari | tan adangu prapta sampun | ing nggen langkung ajembar | lir ara-ara aradin | kinubeng ing samudra tanpa watesan|
16. |Wus kinen bukak paningal | seh Melaya aningali | panggenan kalangkung jembar | myang samodra tanpa tepi | leng-leng rehning pangaksi | datan wrin elor myang kidul | kulon kalawan wetan | surya candra tan kaeksi | penyanane dumunung jagag walikan|
17. |Seh Melaya matur nembah | pukulun sang maha yogi | kawula nyuwun atanya | punika alam ing pundi | dene ta sarwa mamring | lamat-lamat nyamut-nyamut | nglangut tanpa watesan | Ngandika Jeng Nabi Kilir | kawruhanmu ya iku panggonan ingwang|
18. |Ora ana paran-paran | mung asunya lawan luri | teka sira kapibrangta | kaya raganingsun iki | apa kang den ulati | ing kene sepen asamun | umatur seh Melaya | makatena boten lirip | rehning sampun dados kekencengan kula|
19. |Sanadyan prapta ing pejah | boten rumengkang pun patik | Jeng Nabi Kilir ngandika | sukur yen mantep ing kapti | payo pada lumaris | sang seh Melaya jumurung | lajeng mider lumampah | tan adangu aningali | cahya padang tri rupa andiwangkara|
20. |Warna abang ireng jenar | seh Melaya matur aris | punika cahya punapa | ngandika jeng Nabi Kilir | Pramana araneki | upama aneng sireku | endi kang den piliha | seh Melaya matur aris | langkung ajdrih yen boten saking pitedah|
21. |Datan dangu katingalan | cahya petak anelahi | parek lan cahya katiga | seh Melaya matur malih | Cahya punapa kari | perak lan cahya katelu | Jeng Nabi lon ngandika | mbok ana kang sira pilih | seh Melaya ature dahat tan arsa|

22. |Yen tan kalawan pitedah | ngandika Jeng Nabi Kilir | kabeh cahya iku tunggal | kacatur aneng sireki | ya pada ananarik | mamarah akarya dudu | kang rupa cahya abang | atuduh napsu tan becik | nganakaken penginan panas baranan|
23. Ambuntone kaelingan | ing kawaspadaning budi | dene cahya kang akresna | karyane ngubungi runtik | andedawa andadi | ngadangi panggawe ayu | dene kang cahya jenar | naggulang cipta kang becik | sayektine ngegungken panggawe rusak|
24. |Ingkang putih iku nyata | mung suci tan ika iki | prawira ing karaharjan | iku kang bisa nampani | sasmita kang kalingling | sajatining rupa iku | anampani nugraha | lestari pamoring kapti | nanging iku kinrubut napsu titiga|
25. |Yen kurang sabar santosa | kena ginuling ing belis | kerut maring panasaran | yen kuwat tan mindo kardi | kasor dening kang putih | katelu samya angratu | luamah lan amarah | supiyah ginedong batin | Mutmainah jumeneng ratu utama|
26. |Kalegan raosign driya | seh Malaya anganggepi | tuduhing sang maha Yogya | marbudyeng ngrat Nabi Kilir | nulya ngandika malih | eh seh Malaya sireku | paran pangudinira | endi kang sira antepi | wahanane kang cahya patang prakara|
27. Umatur sang seh Malaya | punapa sampun ngideki | punika telenging paran | teka kinen amimilih | ngandika Nabi Kilir | sayekti puniku durung | lagi aneng tresanda | seh Malay matur malih | sewu sisip yen anampik amiliya|
28. |Mindak anggegadang lepat | pan kawula sewu ajrih | yen boten saking pitedah | lajeng alelampah malih | seh Melaya ningali | urub siji angunguwung | wowolu kencarira | ana lir puputran gading | weneh kadya wonten puputran mulyara|
29. |Dumeling abra markata | seh Melaya matur aris | punika urub punapa | maya-maya angebati | urub mung sawiji | andarbeni cahya wolu | Nabi Kilir ngandika | pengarep urubing Budi | iya iku kang sajati wenang tunggal|
30. |Tegese saliring warna | iya aneng sira kaki | tuwin isining pratala | ginambar aneng ing diri | jagad agung myang cilik |tan ana prabedanipun | purwaning catur yogya | lan cahya kapat pan sami | iya dadi tanda uriping bawana|
31. |Tinimbangken aneng sira | jagad agung jagad cilik | isen-isene tan beda | kinarya wahana yekti | salwir rupa wus anis | ngumpul mring rupa satuhu | kadya tawon gumana | sawang putran mutyara di | cahyanira kumilat tanpa wayangan|

32. │Seh Malaya matur nembah │ duh sang maha yogi suci │ punapa inggih punika │ kang pinrih dipun ulati │ rupa ingkang sajati │ Nabi Kilir ngandika rum │ dudu kang sira sedya │ kang mumpuni ambeg jati │ nora kena kalamun winaspada-a│
33. │Tanpa rupa tanpa warna │ nanging bisa amanarni │ tan gatra datan satmata │ tan dumunung nggen sawiji │ dumunung neng rat │ narambahi ing dumadi │ kaanane yen dinumuk datan kena. │
34. │Umatur sang seh Malaya │ duh pukulun sang mahening │ ulun nyuwun tuduh nyata │ dene dereng anggepoki │ nugraha kang sayekti │ Nabi Kilir ngandika rum│ eh kaki seh Melaya │ ingsun papajar samangkin │ dene rencang pamucunge ing pangancam│

PUPUH XIV
P U C U N G

1. │Kangjeng Nabi Kilir angandika arum │ den wori pralambang │ umpamane rasa iki │ aneng loteng adi-adi punika│
2. │Pantesipun │ kang loteng umpamanipun │ kaya bumbu iwak │ winor lan iwakireki │ rasa iku ati suci ingkang nyata│
3. │Iya iku │ nur buah sajatinipun │ ya iku duk ana │ sipat jamal araneki │ yen wus metu ingaranan Johar Awal│
4. │Di pase ku │ Johar achir aranipun │ ingkang Johar Awal │ ingaku rasa sajati │ ingkang akhir sawujud ati uripnya│
5. │Johar iku │ duk wawujud rasa satu │ urip tunggal rasa │ tunggal johar awal singgih │ johar achir sawujud ing uripira│
6. │Johar achir │ narima ing solahipun │ batin kang sinembah │ miwah ta ingkang pinuji │ iya iku jatine Pangerranira│
7. │Iya iku │ pan nora loro tetelu │ iya iku nukat │ lan gaib ing nguni-uni │ nukat gaib tan ana ing gantinira│
8. │Temenipun │ nukat pan jenengireku │ sawuse tumiba │ iku ingaranan napti │ ngelmu iku sajatine panguripan│
9. │Naptu iku │ tinarik lan alipipun │ Alip ingaranan │ jisim latip pan sayekti │ sajenenge ingaranan nananira│
10. │Naptu iku │ Johar awal aranipun │ ing sajenengira │ urip ingaranan sajati │ sajatine ingaranan getih kang gesang│
11. │Getih urip │ ingaranan Rasul lulahu │ ngalihe wa salam│ patemon rasa sejati │ getih iya iku ingaranan sadat│
12. │Rasa jati │ rahsaning Dat sami wujud │ Jabrail Muhammad, lan Allah tunggal sajati │ telu iku kapatipun lan angkara│
13. │Iya iku │ getih urip aranipun │ dene wong palastra │ tan ana getihireki │ getih iku awor ilang lawan suksma│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

14. |Suksma iku | ilang anane kang wujud | iya pada ana | Alip aran Rohilapi | rohilapi jisim latip jatinira|
15. |Aranipun | jisim iku duk ing dangu | Alip ingaranan | tanpa ngucap tan ningali | tan miyarsa tanpa tingal tanpa karsa|
16. |Iya iku | kang Alip tibaning naptu | arane dadya na | jinabaran Rohilapi-Rohilapi | Dat Ullah tuwin kawawas|
17. |Rohilapi | gegentining Dat satuhu | Alip iku uga | aneng johar jabar jeri | pujinipun | ran kalam birahi nama|
18. |Birahine | ingaranan Allah iku | tan roro wujudnya | sapa weruha yen dadi | yen weruha tan ngarani namanira|
19. |Sipatipun | Jamal kang ngarani iku | sipat jamal ingkang akon ngarani puniki | dene ingkang akon Allah angandika|
20. |Marang Rasul | yen tan ana sira iku | ingsun nora nana | kang nebut Allah sayekti | iya sira ingkang ngarani maring wang|
21. |Sira iku | iya tunggal lawan ingsun | ingsun iya sira | sira iku iya mami | iya iku tarbukaning rasaningwang|
22. |Ya sireku | kang sawujud lawan ingsun | yen liyane sira | lawan ingsun iku pasti | nora nana kang ngarani araningwang|
23. |Sira iku | ing dunya ngakerat uwus | amengku sadaya | eh seh Malaya sireki | dipun eling jabar jering Alif ika|
24. |Aja luput | ing logat tan nangsubipun | babaring kaanan | aneng ing wujud ilapi | ilapate dan anggambuh ing wardaya|

PUPUH XV
G A M B U H

1. |Mungguh ta takjinipun | semuning Alip iku amengku | budi jatining wicara jroning budi | nglairken birahinipun | amicara tunggal karo|
2. |Kang ro tunggal sawujud | lawan karone puniku dudu | iya iku budi johar araneki | iya budi iman iku | Alip Puniku sayektos|
3. |Tumiba maring naptu | sajatine ingkang Alip iku | sarwa ora, orane ingaken kadi | warnane kang asih iku | Alip puniku mangkono|
4. |Kaanane satuhu | kang johar awal sayektinipun | ingkang johar awal pan kaanan jati | Istinja junub puniku | jabaning johar kinaot|
5. |Suganda lan warneku | kang johar awal duk nguninipun | iya iku tibaning neptu sayekti | urip tunggal jatinipun | jroning johar awal kono|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

6. |Urip kalwan lampus | ya sajroning awal iku | lah pagene sembahyang aneng donyaki | liring ing donya puniku | mangka purwaning dumados|
7. |Den kawangwang satuhu | yen naptu gaib aneng sireku | lan pagene sira ngadeg neng dunyeki | sidakep kalwan mangu | marmane sidakep kang wong|
8. |Tunggal kaananipun | tunggal solah paribawanipun | wicarane tunggal pangucapireki | wedar tangan nuli rukuk | kasaru duk tibeng kono|
9. |Tumetese kang banyu | banyu kang suci wening umancur | eningipun madi urip sakalir | yen rukuk karasa iku | iman saderah kinaot|
10. |Sasamine puniku | kaananing rasa mengko iku | lah pagene asujud ana ing bumi | marmane sujud puniku | panuksmaning cahya kaot|
11. |Ingkang cahya puniku | ana paran ta sasmitanipun | iya iku patemoning rupa jati | rupa iku Dat satuhu| Dat ing Hyang Suksma kang elok|
12. |Dene ingkang rumuhun | sadurunge bumi langitipun | ingkang ana dingin pan ananireki | ing dunya kerat sireku | mangkono lire sayektos|
13. |Nanging lamun wus weruh | den awerit warananireku | ati ening enenge ingkang premati | yen gebreh kuwur balawur | ati was waskitaning don|
14. |Awit basa puniku | nora kena linair yen durung | papan empan apan neng pasepen sepi | supaya wenganing kayun | angganteng manteng gumatok|
15. |Wus kaki mung puniku | tanggapan wahyuning Hyang Agung | Seh Melaya tyasira padang nampani | kanugrahan kang dumawuh | sanalika : jleg : salin nggon|
16. |Bale kencana luhung | mawa cahya adi angunguwung| sen isene jagad wus tan ana keksi | papadang tumalawung | seh Melaya matur alon|
17. |Duh sang amaha wiku | bale punapa kang katon mancur | dene wau sepa sepi suwung mamring | tan wonten bale kadulu | teka mangke angerobong|
18. |Rosing badan ulun | nikmat manpangat ingkang tinemu | boten arip tan lesu datan angelih | Nabi Kilir ngadika rum | enggoning batin ing kono|
19. |Sajatine ya iku | karaton kang nugraha linuhung | lamun katarima rinilan ing Widdi | nora sarana linuru | iku sajatining kawruh|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

20. |Yen janma kang wus putus | tetes patitis terus rumasuk | bisa ngrasuk angrasa kang den ranggoni | sangkan paran wus kawengku | ngalih nggon boyong kadaton|
21. |Kang binoyong puniku | yekti kadaton kang wus dumunung | aneng sira karana jatining pati | kang mati iku napsu | Suksmane murba maring don|
22. |Ing mula mulanipun | beda lawan janma kang durung wruh | migeg-migeg begegeg tan duwe budi | melulu kasambah watu | wantere tan nganggo waton|
23. |Jedog ing jebulipun | upamane simbar aneng kayu | bisa bali maring kaananing urip | araket awowor sambu | nging dadi ama kemawon|
24. |Ananing urip iku | yen kalarap mbok kaliru | surup surupane ginered marang ing belis | embuh-embuh kang binuru | kadi kapaten ing sato|
25. |Seh Malaya umatur | yen mkaten ing sabda pukulun | ulun sampun tan nedya awangsul malih | pedah punapa donyeku | amung susah lan rekaos|
26. |Katah rubedanipun | beda-beda temah karya dudu | balik ngriki riribed tan anglabeti | nikmat manpangat tinemu | karaos-raos rumaos|
27. |Jeng Nabi ngandika rum | nora kena mangkono karsamu | pan kasiku maring Hyang kang Murbeng pati | durung masakalanipun | datan kena anggege nggon|
28. |Iku anyupet tuwuh | awit kenane sarana lampus | marma sira kena dumunung ing ngriki | pratanda nampani wahyu | mbesuk bisa kaya ingong|
29. |Nanging tan kena mbanjur | sarehning sira iki wus weruh | rasahning gaibing Hyang Maha Suci | wus mung samono puniku | pada andum karahayon|
30. |Ya ta sasampunipun | Bale Kencana datan kadulu | bareng musna kalawan Jeng Nabi Kilir | seh Malaya apan sampun | wanagsul alame kang nganggon|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

P R O S A

Seh Malaya ngungun deleg-deleg wonten tepining saganten. Wasana lajeng kondur, saha lajeng misuwur karan Sunan Kalijaga.

Kacariyos ing nalika Kanjeng Sunan Benang muruk dateng Sunan Kalijaga kasebut ing nginggil, sayid Ngalimukid, inggih punika saderekipun Jeng Sunan Ngampel sanes ibu, angajawi, njujug ing Ngampel wasana lajeng pinrenah wonten Majagung dening Sunan Ngampel. Wasana lajeng karan pangeran Majagung, nanging boten kalebet golonganing wali, namung kalebet **wali nukba** kemawon, tegesipun wali tututan (sambungan, wali anakan). Dene ingkang kapetang wali wali ing ing tanah Jawi punika, inggih punika ingkang sami sinebut sinuwun, tegesipun pupunden ekak, kadosta 1. Sunan Nganpel, 2. Sunan Gunungjati, 3. Sunan Ngudung, Sunan Giri ing Giri Gajah, 5. Sunan Makdum ing Benang 6. Sunan Ngalim ing Majagung, 7. Sunan Mahmut ing Drajat, 8 Sunan Kali, (Wali pamungkas). Wolu wau dipun wastani “Wali Sana” tegesipun “dununganing Wali”.

Dene ingkang kaetang **wali nukba**, ing tanah Jawi punika, kadosta 1. Sunan Tembayat, 2. Sunan Giri parapen, 2. Sunan Kudus, 4. Sultan Sah Ngalam Akbar, 5. Pangeran Wijil ing Kadilangu, 6. Pangeran Ngawongga, 7. Ki Gede Kenanga di Pengging; 8. Pangeran Konang; 9. Pangeran Cirebon; 10. Pangeran Karanggayam; 11. Ki Ageng Sela; 12. Pangeran Panggung; 13. Pangeran ing surapringga; 14. Kyai Juru Martani ing Giring; 15. Kyai Ageng Pamanahan; 16. Buyut Ngerang; 17. Ki Gede Wanasaba; 18. Panembahan Palembang; 19. Ki Buyut ing Banyubiru; 20. Ki geng Majasta; 21. Ki Ageng Gribig; 22. Ki Ageng ing Karotangan; 23. Ki Ageng Toyajene; Ki Ageng Toyareka; 25. Tuwin Pamungkasing Wali Raja, inggih punika Kangjeng Sultan Agung.
Kacariyos Kangjeng Sunan ing Girigajah kagungan murid saking Sitijenar, Nama Kasan Ngali Ansar, (Katelah nama Sitijenar) Gancaripun kados ing ngandap punika.

Mangkya mangsuli carita; uruting Walisana| mulya geng karamatipun, Djeng Sunan ing Girigajah.

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

PUPUH XVI
ASMARANDANA

1. Ageng paguronireki | Sinuyudan pra ngulama | pan wonten sabat sawiyos | saking tanah Sitijenar | nama San Ngaliansar | katelah dununganipun | winastanan Seh Lemahbang|
2. |Ya Lemhabang lemah Kuning| tan ana prabedanira | seh Lemah-bang salamine | anunuwun dudunungan | rahsaning ngelmu rasa | uger-ugering tumuwuh | Jeng Suhunan Girigajah|
3. |Dereng lega ing panggalih | wrin semune Seh Lemah-bang | watek wus akeh sikire | marmane datan sinungan | mbok sak sok mbuwang sasab | ngilangken ling-aling agung | tan anganggo masakala|
4. |Tyasira dahat rudatin | sira wau seh Lemah-Bang | anuwun nuwun tan poleh | rumasa tuna ing gesang | dadya sedya nempuh byat | namur amet momor sambu | atindak karti sampeka|
5. |Duk samana Sunan Giri | nuju ing ari Jumungah | pan arsa mejang muride | seh Lemah-bang angrarepa | duh pukulun Jeng Sunan | bilih kapareng saharyu | ulun bela puruita|
6. |Ngandikan Jeng Sunan Giri | Allah durung pasang yogya | amejanga dina kiye | marang ing pamintanira | wau ta seh Lemah-bang | angrasa yen pinakewuh | buteng eru kabatinan|
7. |Lajeng kesah maring Jawi | locitanira ing driya | yen mengkono tanpa gawe | ngawat-awati wus lawas | tiwas dan datanpa tuwas | met wasana pijer kawus | rewa-rewa ingewanan|
8. |Mejang miji para kaji | saben ing ari Jumungah | tan kena manjing sraos | rumasa yen tan kinarsan | becik sun cidranana | tan ana durhakanipun | mimikani pangawikan|
9. |Seh Lemhabang wus udani | pangenan pamejangira | amatek aji sikire | sanalika malih warna | arupa dindang seta | manggon ing panggenanipun | pamejanging Jeng Sunan|
10. |Ciptane wus tan udani | denira tingkah mangkana | Jeng Sunan Giri kedaton | yekti datan kikilapan | solahe seh Lemahbang | angandika Jeng Sinuwun | mring sagung para sakabat|
11. |Eh ta kawruhana sami | ingsun tan sida amejang | nora enak atiningwang | mbesuk ing Jumungah ngarsa| sida pamejangingwang | dadya bubaran pra kaum | praptaning ari jumungah|
12. |Kadatengan para wli | sedya paguneman rahsa | angumpulaken kawruh | sampun amanggih salaya | dadining rembagira | Sunan Giri aturipun | inggih sumangga ing karsa|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

13. │Nanging ulun nuwun alim│ sedya amejang sekabat │ sarehning sampun masane │ kang para wali sadaya │ jumungah ngayubagya │ Sunan Giri tedak gupuh maring pemjanganira│
14. │Angumpulaken ngulami │ wau ta sang seh Lemahbang │ datan kandeg panedyane │ denyarsa metet sarahsa │ nulya mancala warna │ pan arupa cacing kalung │ senetan soring pratala│
15. │Tan ana janma udani │ Mung Jeng Sunan Girigajah │ kang wrin sasolah tingkahe │ nanging tan den munasika │ rehning wus jangjinira │ maringken nugraha agung │ marang sakabat taruna│

PUPUH XVII
S I N O M

1. │Eh ta padha kawruhana │ dununge kang Nukat Gaib │ pan aputih warnanira │ dene gedhene rininci │ mungguh ing jagad iki │ tinandinga pirang ewu │ yuta alam tan timbang │ tegese kang nukat gaib │ apan saking gaibing kang Kanyataan│
2. │Istingarah tan kajaba │ istingarah tan umanjing │ istingarah tan kawedal │ tan kajro istingarah ing │ sayekti luwih gaib │ tan owah gingsir puniku │ langgeng tanpa karana │ kang jumeneng ki rohani │ apa rupanira duk nalikeng dunya│
3. │Nora owah sebutira │ cahya mancorong nelahi │ lir emas binakar anyar │ dene ta ingkang Rochani │ pan Muhammad sajati │ aja esak aja masgul │ ananging kawruhana │ sahe tekad kang prematı │ pan lilima prakara rubedanira│
4. │Ingakang dingin katon pisah │ katon tunggal kaping kalih │ kaping tri katon tan pisah │ ping pat metu katon yekti │ kaping limanireki │ katon metokaken iku │ lah padha den budiya │ sakabehe para murid │ aja pegat ngggenira musawaratan│
5. │Yen darbe panemu sira │ samantakena mringmami │ lah maneh kawruhana │ asma pipitu puniki │ Allah ingkang rumiyin │ ping ro wujud mokal iku │ wujud ilapi trinya │ kaping paten roh ilapi │ kaping lima pan iya Akyan sabitah│
6. │Kaping ne Akyan Kajiyah │ kaping pitune winarni │ pan Allah lawan Muhammad │ iku den budya sami │ matur kang para murid │ pukulun saestunipun │ kajarwanana pisan │ kantenanipun nampeni │ boten beda dadining pambudinira│
7. │Jeng Sunan Giri ngandika │ mungguh artine kang yekti │ Allah pan jatining aran │ liring wujud mokal neggih │ Pangeran kang sajati │ liring wujud Ilapi ku │ jatining warna rupa │ dene aran Rohilapi │ sajatine iya urip kita│

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

8. |Denen ta Akyan Sabitah | sajatining Ana yekti | mungguh Akyan Kajriyah | lire wayangan kang pasti | Allah Muhammad liring | ya Allah Rasulullah | ing bedaning panunggal | Allah sarira sayekti | ing tegese sarira puniku rahsa|
9. |Iya sajrone kang rahsa | iku mapan Dat 'Ullahi | Dat 'Ullah lah Dat Rasul'Ullah | karo pan dadi sawiji | artine kang sajati | kang apurba langgeng Insun | purba jati wisesa | sajatining Nukat Gaib | den pracaya tan liyan yekti punika|
10. |Pra sakabat duk miyarsi | sabdane Jeng Sunan Giri | tanggap atampi nugraha | mantep denira mumuji | wasana matur malih | duk pukulun Jeng Sinuwun | balik ingkang punika | pan sampun tuwan logati | kang rumuyin rubeda gangsal prakara|
11. |Kawijangna babar pisan | supados lajeng gumlinding | boten rendet angalendang | saged bunar suci wening | ngandika Sunan giri | iku tan kena winuwus | kudu kanti nugraha | temune sira pribadi | mengko lagi durung kena kabuka-a|
12. |Pada anggiten priyangga | kasaru sampun byar enjing | Jeng Sunan ing Giripura | kondur ing dalemireki | bubaran para murid | sowang-sowangan umantuk | warnanen seh Lemahbang | neggih kang alaku sandi | lajeng medal saking sajroning pratala|
13. |Wus awarna seh Lemahbang | tamsil sarahsaning ngelmi | yen Pangeran ingkang tanya | yekti sajatining urip | dadya sedya nandingi | jumeneng paguron agung | datan purun anuta | maring Jeng Suhunan Giri | mandar kedah amungsuh ing kabatinan|
14. |Murtat marang tekad praja | tan ajrih yen keneng sarik | katatangi driyanira | denira boya antuk sih | gya kesah saking Giri | mantuk mring dunungipun | tanah ing Sitijenar | lajeng ngubalaken ngelmi | kathah janma kacarjan apuruita|
15. |Maring sira seh Lemahbang | wijange tanpa riricik | lan wus atinggal sembahyang | rose kewala liniling | meleng tanpa ling aling | wus dadya paguran agung | misuwur kadibyannya | denira talabul ngelmi | wus tan beda lan sagung para Oliya|
16. |Sangsaya kasusreng janma | akeh kang amanjing murid | ing praja-praja myang desa | malah sakehing ngulami | kayungyun ngayum sami | kasoran kang wali wolu | gunging paguranira | pan anywungaken masjid | karya suda kang maring agama mulya|
17. |Santri kathah keh kabawah | mring Lemhbang manjing murid | Ya ta sang seh Sitijenar | sangsaya gung kang adasih | dadya iman pribadi | mengku bawahipun | paguroning ngelmu kak | kawentar prapteng nagari | lajeng karan sang pangeran Sitijenar|

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM

18. │Pan tedaking Majalengka │ kalawan darah ing Pengging │ keh prapta apuruita │ mangulap kawruh sajati │ nenggih ki Ageng Tingkir │ kalwan Pangeran Panggung │ Buyut Ngerang ing betah │ lawan ki Ageng pengging │ samya tunggil paguron mring Sitijenar│
19. │Ing lami-lami kawarta │ maring Jeng Suhunan Giri │ gya utusan tinimbalan │ duta wus anandang weling │ mangkat ngulama kalih │ datan kawarna ing ngenu │ wus prapta ing Lemahbang │ duta umarek mangarsih │ wus kapanggih lan pangeran Sitijenar│
20. │Nandukken ing praptanira │ dinuteng Jeng Sunan Giri │ lamun mangkya tinimbalan │ sarernga salampah kami │ wit Jeng Sunan miyarsi │ yen paduka dados guru │ ambawa imam mulya │ marma tuwan den timbali │ terang sagung kang para wali sadaya│
21. │Perlu amusawaratan │ cunduking masalah ngelmi │ sageda nunggil serepan │ sampun wonten kang sak-serik │ nadyan mawi riricik │ apralambang pasang semu │ jwa nganti saling singan │ pangran Sitijenar angling │ ingsun tinimbalan Sunan Girigajah│.
22. │Apa tembunge maring wang │ ature duta kekalih │ inggih maksih seh Lemahbang │ pangran Sitijenar angling │ matura Sunan Giri │ seh lemahbang yektinipun │ ing kene nora nana │ among Pangeran sajati │ langkung ngungun duta kalih duk miyarsa│
23. │Andikane seh Lemahbang │ wasana umatur aris │ kadospundi karsa ndika │ teka makaten kang galih │ paran ingkang pamanggih │ pangeran ngandika arum │ sira iku mung darma │ aja nganggo memadoni │ ingsun iki jatining Pangeran mulya│
24. │Duta kalih lajeng mesat │ lungane datanpa pamit │ sapraptaning Girigajah │ marek ing Jeng Sunan Giri │ duta matur wotsari │ duh pukulun Jeng Sinuwun │ amba sampun dinuta │ animbali seh Sitibrit │ aturipun sengak datan kanti nalar│

@@@

Kalajengaken Jilid II

WWW.ALANGALANGKUMITIR.WORDPRESS.COM